АРАДТАА АЛБА ХЭГШЭД

Буряад орон доторнай һунгуули бухы округуудта СССР-эй Верховно Соведэй депутадта дэбшүүлэгдэһэн кандидадууд бултадаа ...ахэлдэ абтаба. Ажалшадай ...туулиин урда тээхи суглаа...ул дээрэ нэрлэгдэһэн кандида...ул тухай асуудал дэлгэрэнгы... зүбшэн хэлсэгдээд, тэдэнэр ...инь хэн гэшэгүй бултадаа хаа ...нагүй үргэнөөр дэмжэгдэбэ, ...и зүрхэнһөө һайшаагдаба. Тэ...эрэй шэн габьяата ажалаараа ...гаржа, үнинһөө хойшо алдар ...за гараһан. Эхэ оронойнгоо ...эн сэхэ хүбүүд, басагад эрхи... эрхимүүд байһаниинь эли то...о мэдэрэгдэбэ. Промышленна ...эприятинуудта, колхоз, совхо...уудта, эмхи зургаануудта боло... ажалшадай суглаануудай дээрэ ...ндидадуудые дэбжүүлхэ үедэ..., һунгуулиин урда тээхи суг...ануудай дээрэ энэ асуудал зүбшэн ...хэлсэхэдээшье, кандидадуудые бү...хэлдэ абажа байхадаашье — хэ... бүхэндэ ямаршье асуудал ...хэлэдээ манай үргэн ниитэ ...алшад ушар ёһо һайн ойлгоно. ...гүнзэгы бодолтой, үндэр дээдэ ...эрэлтэй, коммунис партиин ...ожо нягтаар жагсанхай, һана...а нэгэдэнхэй байһанаа харуул...

Мүнгээд һунгуулиин кампаниин ...э үе эхилбэ. Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө агитаци хэгдэжэ захалхань. Кандидадууд хаана яанагүй ажалшадтай уулзажа, үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэхэ, һунгагшадай захяануудые абаха, коммунис партиингаа политикые тайлбарилжа үгэхэ байна. Кандидадуудай түлөө агитаци үдэр бүхэндэ үргэнөөр ябуулха шухала. Манай кандидат бүхэнэй намтар ехэ баян, бүтээһэн хэрэгүүдынь арюун һайхан, ажалайнь баатаршалга омогорхомоор, кандидат бүхэнэй ажал ябуулга тухай үльгэрлэн хөөрэмөөр һайшаалтай зүйлнүүд олон. Хэниинь хэн гэшэгүй — эрхимэй эрхимүүд, ажалай баатарнууд.

Бэшүүрэй аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой свёклошодой оньһожоруулагдаһан звеное даагша Б. М. Павлов СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэнхэй. Нүхэр Павлов хэдэн жэлэй турша соо саахарай свёклын үндэр баян ургаса ургуулжа абадаг мастер болоһоноороо алдаршанхай. 1965 ондо 142 га талмай дээрэһээ гектар бүриин 135 центнер ургаса хуряагаа. Ороной элитэ механизатор свёклошон Светличныи түрүү арга методые нүхэр Павлов республика дотор түрүүшынхеэ шадамараар хэрэглэжэ, ургасын хойноһоо нарин нягтаар харууһалха, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, зүрүүд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ, ургаса хуряаха болоод али бүхы хүдэлмэридэ оньһон арга үргэнөөр нэбтэрүүлһэн байна. Тэрэ хадаа ёһотой шэные үүсхэгшэ байһанаа харуулаа. Тэрэнэй онол аргын үндэһөөр саахарай свёкло ургуулха түрүү дүй дүршэлэй республиканска һургуули өмхидхэгдэнхэй. 1965 ондо баян ургаса ургүүлһанайнгаа түлөө нүхэр Павлов Ленинэй орденоор шагнагданхай. Тэрэшэлэн Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Т. Ф. Иванова 1952 ондо һаалишанаар хүдэлжэ захалһан сагһаа хойшо шударгы ажалаараа ходо шалгаржа ябадаг байна. Жэлһээ жэлдэ һү һааляа дээшэлүүлнэ. 1965 ондо дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 1920 литр һү һаанхай. Жэл бүхэндэ үнеэн бүриһөө тугал абажа, хоролтогүйгөөр түлжүүлдэг. Арадай ажахын түйлалтануудые харууһан выставкэдэ хоёр дахин хабаадаһан. Мал ажалые хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнгаа түлөө нүхэр Иванова энэ жэлдэ «Ажалай габьяагай түлөө» медаляар шагнагданхай. Тиихэдэ буряад арадаймнай суута басаган, СССР-эй арадай артистка Л. П. Сахьянова тухай омогорхон байжа хөөрэмөөр ха юм.

Буряад оронойимнай ажалшадай зүгһөө гүрэнэйнгөө засагай дээдэ органдо дэбжүүлэгдэһэн арадай түлөөлэгшэдэй түлөө, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө дуугаа үгэхэдөө социалис Эхэ оронойнгоо саашадаа хүсэн түгэлдэрөөр хүгжэн мандахын түлөө, коммунис партиингаа политикые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхын түлөө, арад зонойнгоо ажабайдал улам бүри һайжаруулхын түлөө дуугаа үгэхэ байһанаа манай һунгагшад һайн мэдэнэ.

СССР-эй Верховно Советтэ һунгалтада бэлэдхэхэ үедэ һунгагшадта хандаһан КПСС-эй ЦК-гай Хандалга хадаа партийна организацинуудай ойлгууламжын, соёл сурталай хүдэлмэриин эшэ үндэһэниинь болохо ёһотой. Хандалга соогоо партиимнай Центральна Комитет һунгалтаһаа һунгалта хүрэтэрхи үе соо коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгада түйлагдаһан амжалтанууд тухай арад зондоо ойлгосотой тодоор элидхэжэ үгөө. Саашадаа шэнэ табан жэлдэ ямар ехэ юумэнүүдэй хэгдэхэ байһыень үнэмшэмөөр тайлбарилаа. Энэ хадаа КПСС-эй һунгуулиин урда тээхи программа, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй һунгуулиин программа болоно. Коммунис партиингаа хэлэһэн үгэдэ совет араднай үнэн зүрхэнһөө этигэдэг. Мүнөөшье гүнзэгыгөөр этигэнэ. Коммунис партимнай хэлэһэн үгэдөө хэзээшье хүрэдэг, хараалһан зорилгоёо хэзээшье бэелүүлдэг.

Коммунис партиин хүтэлбэри доро манай орон дотор бэелүүлэгдэжэ байһан һайн һайхан үйлэ хэрэгүүдые элишэлхэ гэбэл, баралдашагүй олон бодото жэшээнүүдые харуулжа боломоор. Республикын город, хүдэлмэришэнэй тосхон, һуурин газар бүхэниие хараад үзэбэл, ямар ехэ үндэһэн хубилалтанууд болооб, ямар ехэ барилганууд бодооб! Больница, һургуули, гэгээрэлэй ордон, клуб библиотекэ — ямар нэгэн иимэ зургаангүй схэ тосхон манайда байхагүй. Электрын гэрэл. Радио. Хүдөө нютаг бүхэнэй түхэл шарайнь иимэ болоо ха юм. Тиихэдэ арад зоной эрдэм һургуули, гэгээрэл болбосорол, хүмүүжэл ямар ехээр ургааб, ажабайдал ямар ехээр һайжарааб!

Эдэ бүхы хубилалтанууд тухайда ажалшадта дэлгэрэнгыгээр, ойлгосотойгоор тайлбарилжа үгэхэ шухала. Мүнөө үедэ совет хүнүүд бултадаа КПСС-эй XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө зоримгойгоор тэмсэжэ байна. Эдэ шиидхэбэринүүд олон түмэн ажалшадые баатаршалгада зоригжуулна. Тиимэһээ һунгалтада бэлэдхэлгын үедэ арадай ажахын али бүхы һалбаринуудта бүри ехэ амжалтануудай түйлагдаха байһаниинь лабтай.

Коммунис партиингаа Хандалгада харюу болгон, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй дэбжүүлһэн кандидадуудые нэгэн дуугаар һунгажа, совет араднай түрэл партиингаа хэрэгтэ, коммунизмын хэрэгтэ хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байһанаа баһа дахин харуулха байһаниинь дамжагүй.

ТҮРҮҮШЫН ЭЛИДХЭЛНҮҮД

МУХАР-ШЭБЭР. «Знамя Ленина» колхозой механизаторнууд эртын ороохото ургамалнуудай тарилгые дүүргэбэ. Энэ ажахыда 5600 гектарта эртын тарилга хэгдээ. Колхоз дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ 4-дэхи комплексно бригадын тракторист Цыденжап Цыренов түрүү һуури эзэлжэ, Пятигорск ошохо путёвко абаба, Хоёрдохи һуури эзэлһэн механизаторта курорт «Аршанда» ошохо путёвко барюулагдаба.

А. ГРИГОРЬЕВ.

* * *

СЭЛЭНГЭ. Сэлэнгын совхозой механизаторнууд 3532 гектарта эртын ороохото ургамал тариха түсэбөө дүүргэбэ. Механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ бэлюутынхид түрүү һуури эзэлжэ, совхозой дирекци, партийна болон профсоюзна организацинуудай дамжуулгын Улаан туг абаа. Мүнөө эндэхид кукурузэ тарилгада бэлэдхэжэ байна.

Т. РЯВОВ.

СОВЕТ ЗАСАГАЙ ТҮЛӨӨ, КОММУНИЗМЫН ТҮЛӨӨ!

...хы залуу һунгагшадта залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Союзай Центральна Комитедэй хандалга

...ай Эхэ ороной залуушуул, ... комсомолой Центральна Ко... хандана. Аха үеынхидтээ ... булад хайлуулагшадта, гол ...дые хаагшадта, ургаса ур...шадта, совет хилэнүүдэ са...та, эрдэм наукын нюусые ...н элирүүлэгшэдтэ, замбуули... добтологшодто хандана. Совет ...лис Республикануудай Союзай ...ниин гэһэн омог нэрэ зэргэ... хандана.

...гагшадта партиин Центральна ...тэй хандаһан хандалгые нэ... һаналтайгаар дэмжэхыетнай, ...ин 12-то Эсэгэ оронойнгоо эр...үүд, басагадта бултадаа, нэ...и шэнгеэр, дуугаа үгэхыетнай ...хүбүүд, басагад, таанадаа ком...й Центральна Комитет уряал...

...алай дундаһаа олохон хүн...иха түрүүшынхеэ һунгалтада ...ахань. Олохон хүнүүд хэды... дуугаа үгэхээ байна. Гэхэтэй ... Совет засагай дээдэ зургаа...й һунгалта хододоо залуушуу...ориг бадаруулма ябуулга, ехэ ... болодог юм. Энэ хадаа совет ... һураха, амарха, ажаллаха эр...одоо хангадаг манай ажабай... үндэһэн хуулиин хэлбэришэ...та байһанай гэршэ жэшээ мүн. ...адаа совет хүнүүдэй ухаан ...дэ нэбтэрэн ороһон граждан ...лэй дээдэ гол ёһон, гүрэн гээ...дэнэр өөһэдөөбди гэһэн гол ... болоно. Энэ хадаа манай оро... залуушуулда партиин, арадай ... олгогдодог этигэл найдаба... асари ехэ эрхын бодото бэе...ин.

...СР-эй Верховно Соведэй һун...а бэлэдхэл үнэхөөрөө гайхам...сагта хэгдэжэ байна. Энэмнай ...саашанхи асари ехэ зорилго...е хараалһан Коммунис пар... XXIII съездын болоһон саг. ...хэ үг зорилгын аша туһада — ...низмын илан мандахын тула...үулга хэхэ, тэмсэхэ, илаха гэ...игэл найдабари, хүсэл эрмэл...эрхэ сэдьхэлыемнай эзэлэн ба...а.

... хадаа коммунизмын матери...-техническэ үндэһэ һуури улам ...ахын тула партиин XXIII ...ын баталан абаһан түсэбые ...арадай бодото дээрэнь бэелүүл...алһан шэнэ табан жэлэй эхин ...

...нэмнай гайхамшаг түүхэтэ ойн— ... засагай табин жэлэй гүйсэхын ...тээхи үе болоно. Коммунис ...н сурталай илан мандахын тү...эмсэл соогуур орон доторнай ...н хэды олон хэсүү шанга ту...ууд болоһон, совет хүнүүд ...ехэ баатаршалгануудые гарга... байгааб. Манай совет арад ...р шэнэ общество байгуулхын ...имэ богонихон болзор соо эды ...н ехэ баатаршалгануудые гар... арад хүн түрэлтэнэй түүхэдэ ...гүй юм.

...ет засагай түлөө тулалдаануу... зохёон байгуулгын ба илалта...й энэ табин жэлэй зам — ком...й, манай бүхы залуушуулай ...бололсоно. Энэ хадаа буладай ...дэн хатуужаһан, хараа бодо...абари зангай бүрилдэн болбо..., заха хизааргүй зоригтой, ...г ба коммунис суртал бодол...алуу тэмсэлшэдэй үеын урган ...эн жэлнүүд байгаа. Эдэ жэл... комсомолой туг дээрэ табан ...хадагдаа.

...ел Корчагинай үеынхид һэл...интовко барижа ябаад, Совет ...й түлөө дуугаа үгэһэн юм. ...ын табан жэлнүүдэй үеын ...уул түрүүшын домнонууд ... тракторнуудые бүтээжэ, габ...шалга гаргажа, рабфагуудые ...жэ, манай Арми болон Фло...аргалзалгадаа абажа, респуб...ска байгууламжата Испанитай ... бодолоо нэгэдэжэ дуугаа үгөө ... Шухала сагай ерэхэдэнь — ... үеынхид бүхы арад зонтоёо ... Севастополиин, Брестын, ...ын оршондо, Ленинградай ба ...й оршондо, Москва болон Ста...д шадар, фронтнууд дээрэ ба ...тор дайлалдан, фашизмые бу...

та зада сохижо, илан даража, Совет засагай түлөө дуугаа үгөө һэн.

Бидэнэр мүнөө өөһэдынгөө харюусалгые мүн лэ эли тодоор мэдэрэн байжа, Совет засагай түлөө дуугаа үгэхэмнай. Энэ хадаа арад түмэнэй революционно, дайшалхы, ажалай гурим заншалнуудые гамтайгаар сахиха, хүгжөөхын түлөө, Коммунис партиин суртал ба хэрэгтэ үнэн байлгын түлөө, манай Эхэ ороной саашадаа хүгжэн һалбархын түлөө дааха харюусалга болоно. Бидэнэр өөһэдынгөө эсэгэнэрэй алдарта, баатарлиг замай түлөө, революционно тэмсэлэй эстафетые тэдээнһээ халан абаха хүндэтэ эрхын түлөө, коммунизм байгуулагшадай түрүүшын зэргэдэ дабшаха эрхын түлөө дуугаа үгэхээ байнабди.

Бидэнэр мүнөөнэйнгөө байдалай түлөө, манай ехэ эрхэнүүдэй, үндэр дээдэ граждан уялгануудай, зохёон байгуулхы ажалай, арадуудай хани барисаанай түлөө, Коммунис партиин сэсэн мэргэн политикын түлөө, Совет ороной залуушуулда үзүүлэгдэдэг асари ехэ анхарал оролдолгын түлөө дуугаа үгэхэмнай.

Түлөөһэгүй һуралсалай, медицинскэ хангалгын залуушуулда зорюулагдадаг байһанда, клубууд, театрнууд, стадионуудай залуушуулда зорюулагдадаг байһанда, мэргэжэл сүлөөтэйгөөр шэлэн олохо, шадабаряа дээшэлүүлхэ арга боломжын залуушуулда хангагдадаг байһанда мүнөө бидэнэр дадашанхайбди. Эдэ бүхы ушарнууд манай эрхэ байдалда үнэхөөрөө зайлашагүй зүйл, жама ёһон болонхой. Гэхэ зуура, эдэ бүгэдэмнай Агуу Октябриин социалис революциин түйлалтануудай, социализмын түүхэтэ илалтын ашаар лэ бодото дээрээ бэелүүлэгдэхэ аргатай болоо.

Коммунис партиин зүгһөө хододоо дэмжэлгын үзүүлэгдэдэг, анхарал оролдолгын гаргагдадаг байһые мэдэрэн, манай залуушуул үүсхэл эдэбхитэйгээр ажаллана, элдэб мэргэжэлнүүдые, мүнөө сагай эрдэм болон техникын түйлалтануудые шудална, ажабайдалые хүнэй аша туһада коммунис ёһоор шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ хабаадана. Манай залуушуул шэнэ городууд, посёлогууд, заводууд, шахтанууд, электростанцинууд ба газопроводуудые барина, ойроо хүртөөгүй районуудые шэнжэлэн ашаглана, үеын үедэ элирүүлэгдээгүй байһан байгаалиин баялигуудые хүнэй аша туһада алба хэдэг болгоно.

Совет залуушуул гүрэнөө хүтэлбэрилгын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Эдэнэй эрхим түлөөлэгшэд СССР-эй Верховно Советтэ, союзна ба автономито республикануудай засагай дээдэ зургаануудта һунгагданхай. Хэдэн зуугаад мянган манай залуу үетэн — нютагай Советүүдэй депутадууд. Эдэнэй нилээд олониинь хүдөөгэй, районуудай, городуудай ажалшадай депутадуудай Советүүдые толгойлно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ олон мянган залуу хүдэлмэришэд, колхознигууд, мэргэжэлтэд өөһэдынгөө түсхайта шадабарииe дээшэлүүлһэн, цехүүдэй начальнигууд, предприятинуудай директорнууд, хүдөө ажахын үйлэдбэриин эмхидхэлшэд, һургуулинуудай, научна лабораторинуудай, соёлой эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд болоһон байна. Хэдэн миллион хүбүүд, басагаднай олониитын элдэб эмхинүүдтэ эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилнэ. Совет общества ажабайдалай бүрин эрхэтэ эзэд байһанаа залуушуулай бүри хүсэд дүүрэнээр, харюусалгатайгаар мэдэрэлгэдэнь манай гүрэнэй үнэхөөрөө демократическа ёһо гурим туһа хүргэнэ.

Бидэнэр өөһэдынгөө һаруул һайхан ерээдүйн түлөө, эгээн түрүү, марксистско-ленинскэ үзэл сурталай түлөө, коммунис байгуулалтын замые тодорхойлдог тодо һонор, зорилго түгэс программын түлөө дуугаа үгэхэмнай.

Табан жэлэй түсэб — манай мүнөөнэй тодорхой зорилго болоно.

Түсэбтэ табан жэл бүхэн манай ороной экономикые хүгжөөлгын, арад зоной баян дэлгэр, болбосон байдалые дэбжээлгын талаар хододоо урагшаа дабшаһан ехэ алхам болодог. Шэнэ табан жэл социалис Эсэгэ оронаймнай һалбаран мандалгада, хүсэ шадалайнь батажалгада бүри ехээр түһалха байха. Бидэнэр, залуушуул бүхы арад зонтоёо хамта энэ түсэб дүүргэхэ ёһотой байнабди.

Бидэнэй түйлаһан, түйлажа байгаа бүхы юумэнүүд манда өөһэдтэмнай хабаатай. Социалис Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалай бата бэхи байхадань — бидэнэр шанга байдагбди. Гүрэнэй түсэбүүд амжалтатайгаар дүүргэгдэхэдээ — бидэнэй хубиин түсэбүүд дүүргэгдэнэ гээшэ. Оронойнгоо баян болоходо — совет хүн бүхэн бүри золтой жаргалтай болоно, баяртай хүхюун ажаһууна.

Совет залуушуулай амжалта түйлахада үнэн зүрхэнһөө баясадаг ханинарынь дэлхэй дээрэ олон юм. Ханинартаяа һаналаа нэгэдэлгын түлөө, бүгэдымнай дайсадта — империалистнуудта, колонизаторнуудта, дай жүрөөдэн үүдхэгшэдтэ эсэргүүсэн дуугаа үгэхээ байнабди. Пролетарска интернационализмын үндэһөөр хүмүүжүүлэгдэһэн манай залуушуул бүхы социалис оронуудай залуушуултай хани барисаагаа, капиталис оронуудтахи залуушуулай ангиин тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэлгэеэ улам бэхижүүлхэ байха. Азиин, Африкын, Латиин Америкын, дэлхэйн бүхы нютагуудтахи колониализмда, империализмда эсэргүүсэн болоод, сүлөөрэлгын үнэн зүб тэмсэл ябуулжа байгаа патриодуудые талархан дэмжэнэбди.

Американска ээрхэг түримхэйшүүлтэй дайлалдажа байгаа Вьетнамай баатар габьяата залуушуулые талархан дэмжэнэбди. Американска сэрэгшэдэй зэрлиг бүдүүлиг, гутамшаг муухай ябуулгануудые эрид буруушаанабди, ээрхэг түримхэй ябуулгыень болюулха, американска сэрэгүүдые Вьетнамһаа гаргуулха, өөһэдынгөө хэрэгүүдые өөһэдөө шиидхэхэ арга вьетнам арадта олгохо эрилтэ табинабди. Эсэсэй эсэстэ вьетнам арадай илаха байһандань совет залуушуул этигэнэ, эдэнэй үнэн зүб тэмсэлдэнь туһа хүргэхэ байха.

Совет залуушуул — аха үеынхидэйнгөө габьяата хэрэгүүдые үргэлжэлүүлэгшэд мүн гэжэ партиин XXIII съездын үндэр дээдэ сэгнэлтэ үгэһэндэнь манай залуушуул омогорхоно. Өөһэдынгөө түрүү отрядай — Ленинскэ комсомолой агууехэ Ленинэй нэрээр нэрлэгдэдэг байһандань омогорхоно. Ленинскэ комсомол! Энэ үндэр дээдэ нэрэеэ шэн зоригто ажалаараа, комсомол ёһоор харюулхабди, Совет засагай 50 жэлэй ойе, Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе — эдэ алдарта үдэрнүүдые ажалай шэнэ амжалтануудаар тэмдэглэхэбди.

Коммунис партиин түгэлдэр баян ажал ябуулгань, ажалшадай аша туһада тэрэнэй шэн зоригтойгоор алба хэдэг ушар залуушуулда зориг бадаруулагша жэшээ болоно. Манай залуушуул сэсэн мэргэн политикынь түлөө, залуу үетэн тушаа асари ехэ оролдолго гаргадагайнь түлөө, коммунизмын илан мандалгын аша туһада баатарлигаар тэмсэдэгэйнь түлөө түрэл партидаа баяр баясхалан хүргэнэ.

Бүхы һунгагшадта партиин хандаһан хандалга үргэн ехээр зүбшэн хэлсэхыень, СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые эрхим һайнаар үгтахыень бүхы комсомолшуудые, бүхы залуушуулые ВЛКСМ-эй Центральна Комитет уряална.

Ажалайнгаа амжалтануудые һунгалтын үдэртэ зорюулаял!

Коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлдэ, арадай эрхим түлөөлэгшэдтэ дуугаа үгэе!

Совет залуушуул мандаха болтогой!

Манай Совет Эхэ орон мандаха болтогой!

Коммунизм тээшэ бидэнике хүтэлэн ударидагша Коммунис парти мандаха болтогой!

ЗАЛУУШУУЛАЙ БҮХЭСОЮЗНА ЛЕНИНСКЭ КОММУНИС СОЮЗАЙ ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 114 (11100) | 1966 оной майн 13, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Ажалай баатарта—Алтан Одо

ЮРӨӨГЭЙХИДЭЙ БАЯР

ЮРӨӨГЭЙ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой суу соло дэлгэрһээр үнинэй. Олон һалбарита энэ томохон ажахын амжалтанууд гансахан Сэлэнгынгээ аймаг дотор бэшэ, мүн бүхы республика соогоо, бүри холуурше мэдээжэ болонхой. Артелиин олзо доход жэлһээ жэл бүри дээшэлнэ. Хэрбээ 1953 ондо тэрэнь 1200 мянган түхэриг байбал, үнгэрэгшэ жэлдэ нэгэ миллион 160 мянган түхэригтэ хүрөө. Һүүлэй арбан хоёр жэлэй туршада олзо оршонь юһэһөө үлүү дахин ехэ болоо ха юм.

Колхоз ехэ барилга хэнэ. Гансахан нёдондо жэл дунда һургуулиин типовой байшан, 35 оротой больница, хүүгэдэй ясли, колхознигуудта олон гэр бүтээгдээ. Мүнөө колхозой үйлэдбэриин, культурно-ажаһуудалай байрануудта гүрэнэй энергосетьһээ электрын элшэ хүсэн оруулагдаба. Тиигэжэ таряан ажалай, мал ажалай хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулха арга олгогдобо.

Эдэ бүгэдэ эбтэй, эетэй, ажалша бэрхэ коллективэй амжалта мүн. Энэ сууда гараһан колхозые коммунист Жамсо Бальжинимаевич Ванкеев ударидана.

«Юреэдэ Геройнууд мүндэлнэ» гэжэ эндэ дэмы хэлсэнэгүй. Мал ажалаа хүгжөөхэ, мяха, һү, үндэгэ, ноохо болон бусад продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха талаар амжалта түйлаһанайнь түлөө байгша оной март һарада СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Жамсо Бальжинимаевич Ванкеевтэ Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэ олгогдоһон, артелиинь бусад долоон гэшүүд орден, медальнуудаар шагнагдаһан. Энэмнай нютагай зоной дундаһаа гараһан дүрбэдэхи Герой.

Олон жэлэй туршада энэ колхозой үүлтэртэ үнеэдэй фермэдэ Социалис Ажалай Герой Пылжит Жалсанова һаалишанаар ажаллана. Социалис Ажалай Герой шахтер Гармажап Тучинов, хүршэ «Коммунизм» колхозой хонишон, Социалис Ажалай Герой болоһон Гомбосурун Цыремпилова — эдэнэр баһал энэ нютагһаа гараһан.

Мүнөөдэр Юреөгэй колхозой клубта дүүрэн зон. Эндэ колхозой үйлэдбэриин түрүүшүүл, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, нютагай интеллигенци сугларжа, колхозой эрхим түрүү хүнүүдтэ гүрэнэй дээдэ шагнал хайра барюулһандань баясхалан хүргэхөөр бэлдэнхэй. Хүн бүхэн баяртай, хүхюун. Энэ үдэрнай үшөө Илалтын һайндэр. Суглараһан зоной дунда дайнда хабаадагшад олон. Хүн түрэлтэнэй хорото дайсан — немецкэ фашизмые даража, агуу ехэ илалта асараһан үдэрһөө хойшо 21 жэл үнгэрбэ.

Гүрэнэй дээдэ шагнал барюулха баярта зорюулагдаһан суглаае колхозой парткомой секретарь Цырендоржо Галсанов нээбэ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй даабаряар СССР-эй Верховно Соведэй депутат, КПСС-эй областной комитедэй нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев энэ баяр баясхаланта үедэ Жамсо Бальжинимаевич Ванкеевтэ Ленин орден, «Хадуур ба Балта» гэһэн алтан медаль зүүлгэбэ.

Ямар һонин гээшэб! Эсэгэ ороноо хамгаалха Агууехэ дайнай илалта түгэс дүүрэһээр 21 жэл үнгэрөөд байхада дайшалхы сэрэгшэ — ротын командир ябаһан, Александр Невскиин орден зүүһэн хүнэй сээжэдэ Ленин орден, Социалис Ажалай Геройн Алтан Одон яларба.

Хори нэгэн жэлэй урда тээ, дайнай дүүрээд лэ байха үеэр коммунист Жамсо Ванкеевые Карл Марксын нэрэмжэтэ артелиин гэшүүд колхоздоо түрүүлэгшээр һунгаа бэлэй. Тэрэ гэһээр энэ хүндэ тушаалда эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллана, өөрынгөө һүнэшэгүй хүсые, эмхидхэхы шадабаряа түрэл колхозойнгоо экономико, соёл культура һалбаран хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулнал. Мүнөө энэмнай ажалай Герой болобо. Ажалай Герой ажалша зонтой манай орондо айхабтар ехэ хүндэтэй, солотой байдаг ха юм.

Юреөгэй гол үнэхөөр ажалша бэрхэ зоноор олон. Тэдэнэрэй найманиинь энэ үдэр гүрэн түрын шагнал абаба. Һаалишан коммунист Дулма Будажаповада «Ажалай Улаан Тугай» орден, хонишон Бутыд Банзаракцаевада — «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден зүүлгэгдэбэ. КПСС-эй XXII съездын делегат, ахалагша хонишон Бутыд Батуева, хонишон Дондок Доржиев, хонинной фермые даагша Цыренжап Лубсандоржиев, колхозой главна зоотехник Бимба Цоктоев гэгшэд «Ажалай Габьяагай түлөө» медаляар шагнагдаба. Эдэнэр бултадаа коммунистнууд. Энэнь баһал нэгэ ушартай. Эндэ коммунистнууд бүхы һайн һайхан хэрэгтэ эхи табидаг заншалтай байна бшуу.

Зуугаад коммунисттай колхозой партийна организаци ажалша коллективэй зүрхэн, колхознигуудай ёһотой сэдьхэлынь болонхой. Мүнөөдэр колхозой парткомой секретарь Цырендоржо Галсановта гүрэн түрын шагнал «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден барюулагдаба.

Шагналда хүртэгшэдэй үмэнэһөө үгэ хэлэхэ зуураа, Социалис Ажалай Герой нүхэр Ванкеев иигэжэ мэдүүлбэ:

— Манай хэһэн жиир ажалые иимэ үндэрөөр сэгнэһэндэнь Коммунис партидаа, Советскэ правительствадаа бидэнэр үнэн сэдьхэлэй баяр хүргэнэбди. КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые хүсэндэнь хүргэхэ хэрэгтэ саашадаашье эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллахабди. Манай колхоздо дүршэл ехэтэй механизаторнууд, хонишод, һаалишад, луговодууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд бии. Тэдэнэр ямаршье зорилго шиидхэжэ шадаха. Шэнэ табан жэлдэ мяха, һү, ноохо болон бусад продуктнуудые нилээд ехээр абадаг болохобди.

Шагналда хүртэгшэдые Эсэгэ ороноо хамгаалха Агууехэ дайнда хабаадагша, колхозник-пенсионер Цыретор Доржиев, нютагай интеллигенциин түлөөлэгшэ Нимажап Тубчинов, колхозой комсомолой организациин секретарь Ширап Бимбуев, КПСС-эй Сэлэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь В. Б. Базаров болон бусад амаршалба.

Гүрэн түрын дээдэ шагнал барюулгада зорюулагдаһан энэ суглаанда Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. У. Хахалов байгаа.

Ц. МИТЫПОВ.

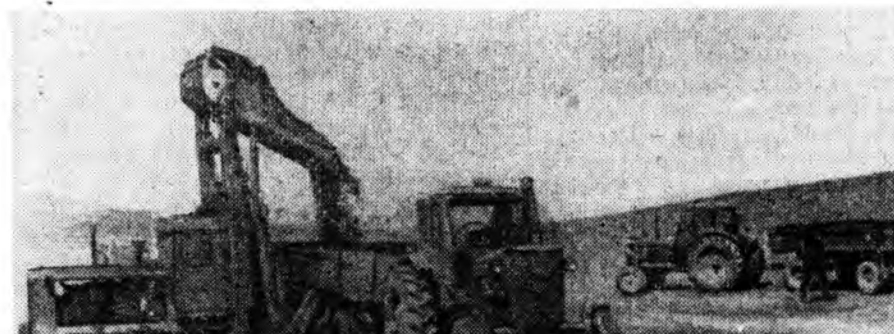

Мүнөө жэлдэ Зэдын аймагай «Октябрьский» совхозой луговодууд сабшалан дээрээ наг шэбхэ ехээр гаргажа, үбһэ ногооной баян ургаса абахын түлөө тэмсэнэ. Бүхыдөө энэ совхоздо 5 мянга гаран тонно шэбхэ зөөгдэхөөр хараалагданхай. Эндэ оньһожоруулагдаһан звено ажалладаг. Зураг дээрэ: тракторист Валерий Семеновой агрегадта наг шэбхэ ашагдажа байна.

А. ДЕРИГЛАЗОВАЙ фото.

ХЕЛУАН ОШООД ЕРЭБЭ

КАИР, майн 11. ТАСС-ай түсэхай корреспондентнэр А. Ступак, В. Дуганов иигэжэ дамжуулба:

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, Советскэ правительственна делегациин гэшүүд Президент Насертай хамта Каирһаа урагшаа 45 километртэ байдаг Хелуанай промышленна барилгануудта ошоһон. Энээндэнь промышленна хэдэ хэдэн предприятинууд, тэрэ тоодо коксохимиин завод, электро-гагнуурай хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг завод ороно. Эдэ заводууд Советскэ Союзай экономическа, техническэ туһаламжаар баригдаһан. Дурсагдаһан хоёр заводой барилга 1964 ондо дүүрээ һэн.

КАИР, майн 11. (ТАСС-ай түсэхай корр.). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, ОАР-ай Президент Г. А. Насер, Советскэ правительственна делегациин гэшүүд Хелуанай промышленна барилгануудта ошожо үзэһэнэй һүүлээр Египедэй национальна музейдэ хүрэжэ, эртэ урда сагай памятнигуудые хараа.

А. Н. КОСЫГИН, Г. А. НАСЕР ХЭЛСЭЭНҮҮДЫЕ ХЭБЭ

КАИР, майн 11. (ТАСС). Мүнөөдэр Куббын ордон соо Советскэ правительственна делегациин толгойлогшо, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, ОАР-ай Президент Г. А. Насер хэлсээнүүдые хэжэ эхилээ. Үгэеэ ойлголсолгын, хани барисаанай оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ Советскэ Союзай, Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын хоорондохи харилсаае улам хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ, мүн мүнөө сагай уласхоорондын байдалда хабаатай шухала асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэн хэлсээ.

КАИР, майн 11. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, Советскэ правительственна делегациин гэшүүд ОАР-ай Президент Г. А. Насертай хамта Асуан ошохоёо ниидэбэ.

„Космос-118“ ниидүүлэгдээ

ТАСС-ай мэдээсэл

Дэлхэйе тойрон ниидэхэ «Космос-118» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1966 оной майн 11-дэ Советскэ Союзһаа дэгдээгдэбэ.

АМГАЛАН ҺҮНИ, АЖАЛАЙ ҮДЭР

ТАШКЕНТ, майн 11. (ТАСС-ай корр. Е. Майоров). Энэ хото майн 10-най һүниие амгалан түбшэнөөр үнгэрөө.

Газарай хүдэлөөлгын хойшолонгуудые усадхаха республикын правительственна комиссиһаа ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэһэнэй ёһоор, гар байрагүй болоһон 2188 бүлэ майн 11-нэй үеэр шэнэ байрануудта ороо. 1100 шахуу бүлэ тусхай бэлдэгдэһэн нилэтын байшангууд дотор байрлана, 1500 шахуу бүлэ үлүү талмайтай, олон таһалгатай байрануудта саг зуура оронхой.

12 мянга үлүүтэй бүлэнэр майхангуудта оронхой. Эдэнь намар болотор хуряагдаха юм.

Элүүрые сахилгын зургаанууд городой түбэй хүн зондо үзүүлэгдэдэг медицинскэ туһаламжые улам һайжаруулха гэжэ оролдоно.

Партийна нүлөө үзүүлхэ һургаал

ХҮНИИЕ ШЭНЖЭЛЭН ХҮТЭЛХЭ ТУШАА

А. МОДОГОЕВ, КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь

ПАРТИЙНА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ үргэн арад зоной дунда ямаршье хүндэ орбол үлүү ябадаг, эгээн һайн сэдьхэлтэй, сэхыень хэлэхэдэ, арад зондо эгээн анхаралтайгаар хандадаг хүн гээшэ. Тэрээндэ хүнүүд өөрынгөө һанаа сэдьхэлые мэдүүлдэг, баяр, уйдхараа тэрээнтэй хубаалдадаг байха юм. Юрэнхыдэнь хэлэхэдэ, хүнүүдтэ үгөөрөө, ажал хэрэгээрээ туһалха, тэдэниие зоригжуулха, мэдээгүй юумыень ойлгуулха тэрэ уялгатай. Тиимэшье байха ёһотой.

Зүгөөр олон ушарта партийна хүдэлмэрилэгшын ехэхэн сагынь, хүсэ шадалынь тад ондоо юумэндэ: барилгын материалнуудые «олохо», шэнэ түхеэрэлгэ «бэдэрхэ» гэхэ мэтэ хэрэгтэ һаладаг. Эдэшье асуудалнууд шухала, хүнүүд энэшье талаар партийна комитедэй туһаламжа хүлеэжэ байдаг гээшэ. Теэд хараад үзөөл даа: тэрэл «гүйлта табигшамнай» олон ушарта өөрөө албан хэрэгэйнгээ талаар материалаар хангаха, предприятинуудые техническэ талаар хубилган шэнэдхэхэ хэрэгые түсэблэхэ, городой гү, али поселогой хэрэгсэлдэ гаргашалагдаха юумэнүүдые уридшалан хараалха уялгатай байха юм. Нэгэ иимэ жэшээ харая. Манай областной партийна конференци дээрэ «Бурятцелинстрой» трестые эрхилэгшэ нүхэр Убеев үгэ хэлээ һэн. Тиихэ зуураа тэрэ хүдөө ажахын үйлэдбэриин тусгаар бааза хүгжөөхэ хэрэгтэ мүнгэ зөөри эрижэ РСФСР-эй барилгын министерствэдэ хандахые партиин обкомые гуйгаа һэн.

Энэ даб дээрэ харахада ямаршье хорогүй гуйлтань хайшаахан удхатай гээшэб? Нүхэр Убеев урдынгаа заншалаар лэ, тиимэ заншалай бии болоходонь бидэнэршье зэмэтэй байжа магадбди, өөрынгөө уялга ба харюусалгые обкомой хүзүүн дээрэ табиха, партийна органиие ямар нэгэн «хамтын түлхигшэ» болгохо гэһэн һэдэлгэ гаргаһан байна. Манай хүдэлмэридэ иимэ һэдэлгэнүүд үсөөн бэшэ ушардаг байһаниинь гэмшэлтэй. Зарим партийна комитедүүд иимэ ушарые ёһотой гэжэ тоолодогынь бүришье муу. КПСС-эй Захааминай райкомой байдалһаа иимэ нэгэ жэшээ баримталая. Тротуарнуудые асфальтаар хушаха, бороогой уһанай урдаха хобоонуудые заһаха гэхэ мэтэ асуудалаар табигдаһан хэмжээ ябуулгануудые райкомой бюро дээрэ һаяхан зүбшэн хэлсэһэн байна.

Партийна комитедэй иимэрхүү янзаар хүдэлхэ гээшэ буруу гэжэ бүгэдэндэ элитэ. Теэд яахадаа советскэ болон ажахын органуудай түлөө партийна хүдэлмэрилэгшэдэй иимэ нюуса далдагүйгөөр ажалладаг баримтанууд захаһаа ушардаг гээшэб?

Һанаад үзэхэдэ, эдэ бүгэдын гол хараае зүбөөр тодорхойлхо шалтагаан партийна хүтэлбэриин шадаагүйһөө, урдынгаа янзаар, заншалаар ажаллажа байһанай уршаг болоно. Ажахын хэрэгтэ нүлөөлхэ шэнэ арга, методүүдые олохо гэжэ бэеэ зобоонгүйгөөр зарим комитедүүд буруу арга хэрэглэжэ, тэрэнээ «тодорхой хүтэлбэри», үшөө «эрдэмэй үндэһэ һуури дээрэ» гэжэ нэрлэдэг байна.

Хүсэд зүб гэхээр бэшэ захяа заабари, зүбшэл хүргэхэ, бүхы юумэндэ оролсохо гэжэ оролдохо, тиихэдээ ямаршье арсалта тэсэхэгүйгөөр хандадаг баримтанууд партийна хүтэлбэридэ удхынгаа талаар буруу, тэрээндэ айхабтар ехэ хоро хүргэнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Иимэрхүү янзаар ажалладаг хүнүүдтэ эрдэмэй үндэһөөр хүдэлхэ гээшэнь миил ёһо баримталһан удхатай. Тэдэнэр иимэрхүүгээр хөөрэлдөөд лэ, үгэһөө холо ошодоггүй. Юрын ажалда, илангаяа партийна хүдэлмэридэ, мүнөө иимэ янзаар хандажа огто болохогүй. Юуб гэхэдэ, коммунис байгуулалтын дэлисэ, орёо нарин зорилгонуудынь саг үргэлжэ хүгжэнэ, тиимэһээ ажахын болон партийна хүтэлбэридэ эрдэмэй арга хүсэ хэрэглэжэ, урдаа байһан зорилгонуудаа шиидхэхэ эрилтэ баһал ургалсана ха юм.

Жэшээлэн хэлэхэдэ, Буряад ороной ажахыешье һайнаар бодомжолонгүй, «юрэнхы дээрэнь» хүтэлбэрилжэ болохо аал? Хэрбээ республикын мал ажалые саашадань хүгжөөхын тула табан жэлэй туршада шэнэ газар элдүүрилжэ, сабшалан бэлшээриеэ һайжаруулжа, тэжээл ехээр бэлэдхэхээр хараалагданхай. Бүри 1966 ондо Буряад ороной колхоз болон совхозууд гүрэндөө түсэбһөө гадуур адагынь 100 мянган центнер ороохо таряа, 10 мянган центнер мяха, нилээд ехэ овощ болон бусад продуктнуудые худалдаха аргатай. Тиихэдэ республикымнай промышленность хэр бэ? 1965 ондо үйлэдбэрилэгдэһэн бүхы продукциин 75 процентһээ ехэнхинь промышленна продукци болоо. Мүнөө сагай Буряад ороной завод болон фабрикануудта хэгдэһэн зүйлнүүд Эхэ ороной хэдэн арбаад хизаар болон областьнуудта, олохон хари гүрэнүүдтэ эльгээгдэнэ. Энэ хадаа манай предприятинуудай техническэ талааран һайнаар хангагдаһые, тэндэ табигдаһан түхеэрэлгэнүүдэй орёо нарин байһые гэршэлнэ. Иимэ ушарта партийна хүдэлмэрилэгшэ хэды дүй дуршалтай, бэлэдхэлтэй, ушар ёһо мэдэхэ байбашье, энэ олон асуудалнуудтай дайралдахадаа заримыень хүсэд мэдэхэгүй гү, али орой ойлгохогүй ушар гарадаг. Мүнөө үе сагай эрдэм, техникын айхабтар ехээр хүгжэжэ байхада энээниие гайхахааршье бэшэ. Тиихэтэй хамта партийна хүтэлбэри гээшэ бүхы юумые алдангүйгөөр, ажабайдалай бүхы талые харалсаха, ажахын болон олониитын эмхи зургаануудай ажал ябуулгые залан хүтэлбэрилхэ ушартай ха юм.

Иимээр ажаллахада болохо гээшэ гү? Болохол даа. Юуб гэхэдэ, ехэшье, багашье юумэнэй түлөө харюусаха хүн байдаг ха юм. Манай эрдэм наукын орьёлон хүгжэһэн, промышленностиие орёо оньһон техникээр хангаһан ябадал имагтал хүнэй ухаан бодолоор, хүнэй гараар, хүнэй хүсөөр түйлагдаһан байна бшуу. Маанадта шадабаритай бэрхэ политическэ болон ажахын хүтэлбэрилэгшэд, инженернүүд, врачнууд, агрономууд, экономистнууд, эрдэмтэд бии. Имагтал тэдэнэр ямаршье хэрэгтэ манай зүбөөр, научна үндэһөөр хандахада түшэг тулгууримнай болонол. Мэргэжэлтэдэй, эрдэмтэдэй, хүдэлмэришэдэй хүсөөр лэ бидэнэр ажал хэрэгтэ партийна нүлөө хүргэхэ ёһотойбди. Өөһэдынгөө хүдэлмэриие бидэнэр хүнүүдэй абари зан, заншал, эрдэм, бэлигыень харалсажа ябуулха болонобди. Энээндэ КПСС-эй XXIII съезд онсо анхарал хандуулһан, кадрнуудые шэлэн олохо ба хүмүүжүүлхэ гээшэ бүхы партийна организацинуудай гол зорилго гэжэ съезд тэмдэглэһэн. Хэдышье сэсэн захяа заабари байг, харин тэрэниие дүүргэжэ шадаха хүнүүдэй үгы һаа, ямаршье ажал урагшаа ябахагүйл. Тиимэһээ бидэнэр өөһэдынгөө хүдэлмэриин эгээл партийна талыень — хүнүүдтэ нүлөөлхэ талыень онсолон анхарха ушартайбди. Хүнүүдэй һанал бодол, абари зан, һанаа сэдьхэлыень ойлгохо, «хүниие шэнжэлхэ» орёо эрдэмые шудалха, өөрынгөө ажал ябуулгые энээнтэй тааруулха тон шухала. «Эрдэм гээшэ бидэндэ амигүй, үзэгүүд гү, али ёһын тэдыдэ хэлэгдэһэн үгэ (зүгөөр иимэ ушар, нюултагүй, маанадта олон ушардаг) байха ёһогүй. Харин эрдэм гээшэ ажал хэрэгтэ, ами бэедэ шэнгэхэ, тиигэжэ тэрэ ажаһуудалаймнай ёһотой нэгэ хубинь болохо зэргэтэй — иимэ зорилго бидэнэр эрхэ бэшэ урдаа табиха ёһотойбди, — гэжэ В. И. Ленин бэшээ һэн.

Дүшэ гаран жэлэй урда тээ бэшэгдэһэн Ленинэй эдэ үгэнүүд мүнөөдэр онсо удхатай болонхой. Шэнэ гуримаар түсэблэхэ ба материальна талаар урмашуулха гээшэ үнэхөөр эрдэм, наукын манай ажаһуудалда, хүн бүхэнэй ами бэедэ шэнгэн орожо байһые гэршэлнэ. Экономико хүгжөөлгэдэ эрдэм наукын нүлөөгэй ехэ болохо тудам партийна хүтэлбэриие научна гуримаар ябуулха эрилтэ табигдана. Энэ хадаа партийна комитедүүдэй эгээн түрүүшын уялга хэрэг мүн.

Хүнүүдтэй хүдэлхэдөө научна гурим баримталха гээшэ хооһон хубхай захиралта тэсэхэгүй. Хэдышье зүб захяа заабариие гансахан захиралтын хүсөөр бэелүүлхэ гэжэ оролдобол, тэрэ тон буруу, хорото хэрэг гэжэ тоологдохо. Юуб гэхэдэ, энэнь зүб, ашатай туһатай заабариие хүндэгүй болгохо, тэрээндэ этигэхэгүй ябадалда хүргэнэ бшуу. Хэрбээ партийна хүдэлмэрилэгшэ, жэшээнь, һаалиин фермэдэ ерээд, һаалишадтай үнэн сэдьхэлһээ хөөрэлдэжэ, урдахи зорилгонууд тушаань тэдэнэртэй нүхэд ёһоор зүбшэжэ байнхаар, үнеэдые хайшан гэжэ һаахаб гэжэ заабарилһан дээрэ гэжэ бодомжолхо саг үнгэрөө.

Манай республикын КПСС-эй Прибайкалиин райкомой ажал ябуулгаһаа иимэ нэгэ жэшээ харуулая. Партийна комитет колхозуудай партийна эхин организацинуудтай хамта фермэ бүхэнэй байдалые, арга боломжонуудыень, нэн түрүүн малшадай дураадхал, һанамжануудые шэнжэлжэ үзэһэн байна. Райкомой хүдэлмэрилэгшэд, сэхыень хэлэхэдэ, нэгэ багахан социологическа шэнжэлэлгэ хэһэн байна. Энэ шэнжэлэлгын үндэһөөр аймагай коммунистнууд хүнүүдые материальна боло[…] ральна талаар урмашуул[…] гэ хэрэглэхэ, хүнүүдые ур[…] ха ямар очол аргануу[…] шараа6, миил ёһын тэдыс[…] лэгдэнэб гэжэ тодорхой[…] ха юм. Мэдэн гэхэдэнь […] ажахынуудта мүрысөөнэй […] сэдөөр элишэлэгдэдэггүй, […] лан ойлгуулха агитаци то[…] гүй байба. Тиигэжэ райком[…] гэдэ ойлгууламжын хүд[…] эмхидхэхэ тусхай олониит[…] вет байгуулагдаа. Үнэн […] һээ ажаллажа байһан хү[…] колхозой мэргэжэлтэдтэ […] үгэхэ, фермэ дээрэ таһал[…] олон жэлдэ хүдэлжэ байһ[…] нүүдэй ажалай түлөөһыень […] жэ үгэхэ гурим шэнээр то[…] байна. Эдэ бүгэдэнь өөрын[…] үрые уданшьегүй харуулб[…] байкалиин аймагай малшад[…] һэн жэлэй түсэб амжалта[…] дүүргэжэ, КПСС-эй XXIII […] дын хүндэлэлдэ абаһан ех[…] ганиудаа болзорһоонь урн[…] гэжэ шадаһан. Бүхы фер[…] тэ һүн ехээр һаагдадаг […] эбэртэ бодо малай то[…] олош[…] урдань гарзатадаг ажах[…] олзо оруулдаг болоо.

Энэмнай ёһотой научна[…] маар, онол аргаар пар[…] нүлөө үзүүлхэ хэрэгэй […] эхиниинь гээшэ ааб даа. […] эдэнэр зүб зам дээрэ […] гэжэ хэлэлтэй.

Эдэ манай түрүүшын а[…] гансахан Буряадай ком[…] нуудта һонирхолтой бэшэ, […] бусад областьнуудай пар[…] комитедүүдэй ажал ябу[…] дүршэл бидэнэртэ һонир[…] байдаггал, олондо туһатай […] гэжэ һанагдана. Мүнөө үе[…] дэлмэриин дүй дүршэл со[…] тэрэниие анхаралтайгаар […] ха гээшэ илангаяа хэрэгтэй […] ойлгохоор. Иигэжэ һанал бо[…] андалдажа байхадаа, КП[…] XXIII съездын шиидхэбэри[…] эрилтэдэ эгээн зохидоор […] партийна хүдэлмэриин онол […] түргэнөөр олоходомнай ту[…] бэзэ гэжэ найдахаар.

«Советская Россия» га[…] 1966 оной майн 11-нэй номе[…]

ТАРЯАШАН

Павел Бутаковтон номгон хээр моритой һэн. Евлашка модон анзаһанай барюулда үлгэлдэжэ, гарханууд дээрэнь эсэгын тахаташанхай шэрүүн гарнууд хүндөөр дараад, элһэ шорой махахад. Наранай шангаар шарахые хэлэхэ гүш, тооһо шоройн бурьяхые хэлэхэ гүш... Эсэжэ туланхай ерээд, эсэгэнь сайн гарахые хүлеэлтэшьегүй, хүлөө өөдэнь шоройтор юумэн дээрэ табяад, мэтэр хурхиршаха. Үдэр дүүрэн анзаһанай хойноһоо ябагалхадаа хүлдэнь шуһан тогтожо. юумэн дээрэ табяад унтахадань амархаар һайн байһан ха. Хүдөөдэ шанаһан утаатай сайтай, эхүүбтэр хара талхатай сайлахадань Евлашкада ямар амтатай байдаг һэн гээшэб. Үшөө дээрэнь нялха юумэн хаа-яа байлсаг даа,... бүришье зохид... Ганса нэгэн хээрэ шүлэхэн гаргажархёошье һаа даа, одоол амтатайгаар халбагадалган болохо. Иигэжэ эдеэлхэдээ арһан уута соохоо хүбариг хилээмэ гаргажа ерээд, баабайнгаа үлеэжэ үлеэжэ, өөрынгөө далбатар альганай зэргэ зүһэмүүдые нэгэ жэгдэхэнээр зүһэхыень һонирхон харалгаа мартадаггүй. Тиигээд баабайнь хилээмэнэйнгээ бутардаһануудые дууһан суглуулаад, гурбан хургануудайнгаа үзүүртэ барижа татамсаараа, аман руутаа ябуулжархиха.

Иигэжэ бригадирайнгаа бодолгото болоһо, үни холын үнгэрһэн юумэнүүдые, һая наашадаашье иигэжэ ухашалан удалаагүйгөө һанажа, сэдьхэжэ һууходань, хүбүүдшье загуунайнгаа саада үзүүртэ гараад, наашаа тэхэрибэ хэбэртэй. Дүрбэ-табан анзаһатай плуг шэрэһэн трактор иимэ зунлуур загуунда нэгэ оросын хэды шэнээн газаар хахалха хаб гэжэ Евлампий Павлович тооложо үзэнэ. Тиихэдэнь модон анзаһаар эсэгэнь үдэр дүүрэншье махаа һаа, трактораар нэгэ эрьесэдэ урбуулагдаһан газарай тухайтай талмайе хахалжа шадахагүй байна. Тэрэ үеын таряашанай ажалые мүнөөнэй трактористын гү, али комбайнерай ажалтай жэшэхээр бэшэ. Мүнөөш кабина соохоно һуугаад лэ, урдань һараар туладаг ажалые мүнөө үдэр, часаар хэжэрхинэ ха юм. Тугаарай залуу хүбүүнэй тоомжогүйгөөр хилээмбэе хаяжа, шадэжэ байһанай шалтагаан эндэһээл ойлгогдоно. «Зүб лэ даа, хүсэд хүлһөө гарганагүй, үлдэхэ гээшые мэдэнэгүй. Юундэшье иимэ һайхан сагта зүһэм хилээмэндэ шүтэжэ, хатанхай, бутархайнуудыень суглуулжа байхаб даа. Юумэн гээшэ саг сагаараа» гэжэ һанахадаа, хаягдаһан зүһэм хилээмэнэй түлөө хүбүүе зэмы ехээр зэмэлжэрхёоб гэжэ бэеэ шүүмжэлнэ. Тиигэбэшье «үгы даа, үлүү ошохогүй, механизатор, таряашан болохо гэжэ байһан хүн ха даа хэһэн ажалаа, оролдожо ургуулһан таряа талхаяа хүндэлжэ, тоожо һураг» гэжэ баһа бодошоно.

Нюргаар дунда зэргэ, нарин сагаан шарайтай, һаншаг талаһаа «хюруу» унаһан элэн хара үһэтэй, табидаа дүтэлжэ ябаһан энэ хүнэй Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Бага-Наринай отделениин тракторно-тарялан ажалай бригадын бригадир нүхэр Бутаков гээшэ. Нэгэ тракторай мотоорой абяан һанаандань таарангүй, бага зэргэ ябуулжа үзөөд, шагнахаяа хүлеэжэ, полиин захада сүлөөтэйхэн элдэб бодолдо эзэлэгдэн һууна ха юм.

Гартаа абаһан шоройгоо Евлампий Павлович юундэшьеб үнэрдөөд үзэнэ. Али магад шэбхын үнэр байлсана аа гү гэжэ үзэнэ аалам. Энэ хүмнай колхозой хуушанай, дүршэл ехэтэй механизаторнуудай нэгэн байхаһаа гадна, газар тарялан яажа элдүүрилхэ, алибаа ургамалнуудые яажа, ямар аргаар үлэмжэ һайнаар ургуулха тушаа ехэ дүршэлтэй болоһон, агротехникын талаар мэдэсээрээ агрономһоо бага̄йшье дутахагүй хүн байха. Тиихэдээ хоёр гараа холгоожо, хоёр нюдөөрөө хаража, лаблажа ойлгоһон баян дүй дүршэлтэй. Тиигээд тэрэнээ саг үргэлжэ, жэлһээ жэлдэ арьбадхажа, шэнэ юумэндэ һуража, шэные халан абажа, шэные үүдхэжэ ябадаг заншалтай.

Арбаад жэлэй саана Гэгээтэдэ шэнэ газар ехээр элдүүрилхэ үүсхэл хэн гаргаа һэм? Бүри тиихэдэ тракторна бригадир байһан Евлампий Павлович һэмнай. Зарим хүнүүд Зэдэ голой боори, ташалан газарнуудые хахалжа, хонидойнгоо бэлшээри үгы хэһэнэй хэрэггүй, элһэлиг хүрьһэтэй газарһаа мүртэй ургаса хуряахагүйбди гэжэ этигэл ядадаг байба. Нэгэтэ албан хэрэгээр ябаһан эрдэмтэ хүн урбуулжа байһан элһэлиг хүрьһэтэй газарыень хаража хаража, иигэжэ хэлээ агша бэлэй: «Дэмыл юумэн болоно ха даа. Энэ газарайтай дээхэнүүр байгаа болоһон үрэжэлтэ хүрьһэн урбуулагдаад, онгиргогдоод байхадаа, хоёр-гурбан жэл соо хүсэеэшье буураха. Зэдэ голой һалхи жабарта үлеэлгэжэ, улаан хайр лэ үлэхэл даа». Ажаллаһан, оролдоһон хүнүүд элһэн соошье таряа ургуулха гэжэ этигэһэн бага-наринайхид хада майлын ара, үбэрэй бэлшээринүүдые хахалжал, хахалжал байгаа. Тиигээгүйдэ аргагүй болоһон ха юм. Сагаан добо дошо газарнууд бэлшээри байхадаа абар-табар ногоогоороо малда юун мүртэй тэжээл үгэхэб. Гэтэр колхозой адуу мал жэлһээ жэлдэ олошоржо, үбһэ тэжээл, талха тарян хоёр-гурба дахин ехээр хэрэгтэй болоһо байба.

Газар элдүүрилхэ хүсэн—трактор, машинанууд, дүршэлтэй механизаторнууд дутамагтүй. Теэд хахалагдадаг газарнууд оройдоол мянтаад гектар байһан. Тэрэ саанаа ургасаньшье ахир: жииртэ гектарай 7-8 центнер. Хоёр-гурбан жэлэй туршада тарилгын талмай хоёр дахин, байһаар байтараа хоёр хахад дахин шахуу ехэ болобо. Түрүүшын жэлнүүдтэ шэнэ газарнууд яһала түрьбэлтэй, гектарай арба һайса гаран центнер ургаса үгэжэ, урданайхиһаа дүрбэ-таба дахин ехэ тарян хуряагдадаг болоо. Кукуруза ехээр таригдадаг болоһо, ниитын мал шэмэтэйшье, бүдүүншье тэжээлээр, талха тарянай зүйлнүүдээр һайса хангагдадаг болобо. Иигэжэ колхоз хүл дээрээ гараба.

Тииһээр байтар шэнээр элдүүрилэгдэһэн зарим полинуудай хүрьһэн нээрээшье муудажа, ургасань доошолжо захалаа. Тарилгынгаа талмайе саашадань үргэдхэхэеэ болижо, эндэхид ашаглаһан полинуудайнгаа хүрьһые һайжаруулха, гектар бүхэн дээрэһээ хуряадаг ургасаяа дээшэлүүлхэ гэжэ эрид шиидэбэ. Тиигэжэ ороохо таряа ехээр абадаг болохо гэһэн зорилго табигдаа. Иигэжэ хэлэжэрхихэдэл бэлэн. Үнэхөөр хүдэлхэ болоходо гайтайхан асуудал байха. Һэлгэлдэжэ байһан олохон агрономуудтай хамта тракторно-тарялан ажалай бригадын бригадир түсэб, хэмжээ ябуулгануудые яһалашье табилсаһан, һайсахан арсалдаһаншье байха. Эрдэм наукын түйлалтануудые, өөһэдынгөө, мүн бусад нютагуудай түрүүшүүлэй баян дүршэлые шудалһанай, ажал хүдэлмэридөө үсэд нэтэрүүгээр хэрэглэһэнэй ашаар муудажа захалһан шэнэ газарнуудайшье хүрьһэн һайжарһаар һайжараад, ургасань дээшэлһээр дээшэлээ.

— Һайрхалтайшьегүй, партиингаа хоёр — XXII, XXIII съездүүдэй хоорондо шангахаһаараашье ажаллаа гээшэ хабди: жииртэ гектарай центнер таряа жэл бүри нэмээгдэжэ байгаа,—гэжэ Евлампий Павлович хөөрэнэ.

Жэл бүри гектарай центнер! Энэмнай табан жэлэй туршада. Полинуудаа үргэдхэжэ бэшэ, харин тэрэл талмайнгаа ургасые дээшэлүүлжэ, хэды ехэ тарян нэмэжэ абтана гээшэб. Нёдондо түсэбтэ 16 мянган центнерэй орондо 22 мянган центнер гэхэ гү, али гектар бүриһөө жиир 16,1 центнер тарян хуряагдаа. Тиихэдэ ороохото гол ургамалай — шэниисын 837 гектарай га бүриһөө жиир 18 центнер. Зүүн-Бэе гэжэ газарай 100-гаад гектарай га бүриһөө 30 гаран центнер ургаса хуряагдаһан байна. Харин табан жэлэй саана га бүриин 10-аад лэ центнер ургаса хуряагдадаг байһан.

Хайшан гээд иимэ амжалта түйлаһан тухайнь асуухада Евлампий Павлович:

— Хайшан гээд гэхэбши даа. Хуу баранииень хөөрэхэ болоо һаа, даб гээд барахаар бэшэ. Тобшоор хэлэбэл, элһэлиг газартай туладаа полинуудаа ехээр хахалжа, шоройень урбуулжа байхагүйе оролдодог болообди. Зарим полинууднай уһалагдана, шэбхэ, суперфосфадаар горитой газараа үтэгжүүлдэг болообди. Мүн самолёдоор хоро сүршэгдэжэ, буртаг үбһэ ногоо үгы хэдэг болоһомнай ургаса һураггүй дээшэлээ,— гэжэ тобшолон хөөрэнэ.

Саашань тиигээд нүхэр Бутаков газараа яажа зүбөөр, һайнаар элдэдэг болоһон, тарилга, хуряалгын агротехникэ, болзорыень сахидаг болоһон тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрэнэ. Хөөрэжэ байхыень шагнахадаа, энэ хүн газар гээшые һайн мэдэхэ, газарта үнэхөөр шуналтай, дуратай ёһотойл таряашан гэжэ этигэнгүй байхын аргагүй.

Ургасая центнер центнерээр нэмээжэ байһанда бригадир Евлампий Павловичай үүргэ хубитын хэды ехэ байбашье, суг хүдэлдэг нүхэдэйнь аша габьяае мартажа болохогүй.

— Юу хэлэбэ гээшэбта. Одоол манайш механизаторнууд хэхэмнай гээ һаа, юуш хэхэ бүтээхэ зон ааб даа. «Зэ!» гэлсэхэл хэрэг, — гээд униинһөө хойшо суг хамта хүдэлжэ байһан нүхэдөө тооложо, танилсуулжа захалшана:—Одоо миниин һайн нүхэд хуушанай тракторист Содном Ганжуров, Иван Ощепков, комбайнернууд-коммунистнууд Сурун Семенов, Баир Баинов, Банзаракца Цыденов, партийнабэшэ аад, коммунис журамтай Дондок Семенов,—гэжэ байгаад хүхюутэйгөөр тоолошоно.

Томоотой, хүхюун зугаатай Евлампий Павлович нүхэд олонтой, нютаг нугадаа, бригададаа хэлэһэн үгэнь хүндэтэй, тоомжо ехэтэй. Тиимэл ха даа зониие дахуулжа, эмхилжэ, ударидажа шадана ха юм.

Үнгэрэгшэ табан жэл соо ургасаа жэл бүри центнер центнерээр нэмээжэ байһан ха даа, ерэхэ табан жэл соо баһал тиимэ байгдаха гү гэжэ һонирхоходо, Евлампий Павлович дуугайхан һууһанай һүлдэ:

— Һанаан байгаал юм бэзэ, заяамнай ямар байхаб—бү мэдэе. Оролдохол гүбди даа...—гэжэ харюусана.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Е. П. Бутаков залуу механизатор Владимир Ганжуровтай хөөрэлдэжэ байна.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Н. А. ДЕСЯТКИНИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Партийна, совет органуудта олон жэл, һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө, 50 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, Железнодорожно районой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой секретарь нүхэр **Десяткин** Николай Алексеевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1966 оной майн 12.

Шахтёрнуудай город Гусиноозерск жэлһээ жэл бүхэндэ һэлбаан хүгжэнэ. Мүнөө энэ шэнэ шэнэ гэрнүүд олоор бодонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шахтёрнуудай городой нэгэ квартала.

Ф. Сорокиной фото.

ХОЁР ОНДООГООР ХАНДАХАДА

Нютагай сабшалан дээрэһээ абтаһан үбһэнэй өөрынь үнэ сэн центнерэй 6 түхэриг, харин гаднаһаа бэлдэгдэжэ асарагдаһан үбһэн энээнһээ нэгэ хахад дахин үнэтэй болоно. Ямар гээшэб? Үбһэн аргагүй үнэтэй. Иимэ тэжээл малда элюулхэдэ, абтаһан продукциин үнэ нэмэлсэнэ. Энээнһээ болоһо, үнгэрэгшэ жэл Анаагай совхоздо һү, мяха абалгада горитойхон мүнгэ зөөри гаргашалагдаһан байгаа.

Теэд сабшалангай үбһэ ногооной үнэ сэнгэй ушаргүй ехэ байдагынь юунһээ болоноб? Даб түрүүн хэлэхэдэ, ургаса багаар абтадагһаа шалтагаална. Совхозой главна агроном нүхэр В. И. Осиповтой хөөрэлдэхэдэ: «Нёдондо бүхы сабшалан дээрэһээмнай дунда зэргээр гектарай 3,5 центнер үбһэн хуряагдаа» гэнэ. Магад уһалагдадаг сабшалангһаа горитой ургаса абтаһан байгаа гү? Баһал бирагдаагүй, ажахын 6820 га сабшалангай 3500 гектарынь уһалагдана, тиигээд га бүриһөө 5 центнер тухай үбһэн хуряагдаа бшуу.

Бодоод үзэхэдэ, энэмнай ямар үргагаб даа. Нютагайнь эрхэ байдал республикын ондоо ажахынуудта ороходоо илгаатайшье һаа, уһалагдадаг сабшалан дээрэһээ адагынь гектарай 10 центнер үбһэ ургуулжа болохо байнал. Теэд мүнөө тэрэнэй хахадшье хубинь абтанагүй ха юм. Яахадааб? Сабшалан һайжаруулха, тэрэнэй ургасыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ түс совхозойхид үшөөл багаар анхарна. Энээнһээ урдахи жэлнүүдтэ сабшалан дээрэ наг шэбхэ биратай зөөгдөөгүй. Үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхын тулада түрүү онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэгдээгүй. Зүгөөр нёдондо 1 мянган тонно наг шэбхэ зөөгдэжэ, сабшалан үтэгжүүлэгдэһэн байна. Урдахи гурбан жэлэй туршада иимэ ехэ шэбхэ зөөгдөөшьегүй байгаа. Теэд ган гасууртай жэл тудажа, сабшалангай гандашаһан дээрэһээ ургасадань ямаршье нэмэри болоогүй ха юм. «Нёдондо үтэгжүүлэгдэһэн участогууд дээрэмнай мүнөө жэлдэ һайн ургаса абтаха байха» гээд совхозой главна агроном Виктор Иванович найдангяар хөөрэнэ. Тиимэшье гээшэ ааб даа. Шэбхэжүүлэгдэһэн газарһаа хоёрдохи жэлһээнь эхилээд, ногооной гараса һайжардаг ха юм. Тиигээд мүнөө жэлдэ сабшалан һайжаруулхын тулада ямар хүдэлмэри хэгдэнэб? Нёдондонойхиһоо үшөө олон гектар газар үтэгжүүлэгдэхээр хараалагдаһаншье һаа, совхозой зарим отделенинүүдтэ луговодуудай ажал һанаһанда хүрэхэгүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Манай газетын нүүдэл редакци ажахын хоёр отделенидэ ябажа, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаһан байгаа.

Совхозой хоёрдохи отделенидэ 500 шахуу гектар уһалагдадаг сабшалан тоологдодог, тэрэнэйнь ехэнхинь Баруун-Ашангада. Горхоной уһа багатай дээрэһээ энэ сабшалан жэл бүри биража уһалагданагүй.

Тиихэдэ энэ отделениин гурбан отарада үгтэһэн сабшалангые луговод В. Д. Садовский даажа байдаг. Ниитын хонидто үбһэ ехээр бэлдэжэ абаха хэрэгтэ энэ луговод оролдолго гаргаһан байна гү? Нүхэр Садовский үнгэрһэн үбэлдөө һарын жараад түхэриг салин абаад, фуражираар хүдэлһэн, өөрынгөө луговодой уялгые мартажархиһан байна бшуу. Тэрэ үбэлэй сагта хододоо ажаллаа һаа, даадаг сабшалангаа уһалжа абахаар мульһэ хүргөөд. Мүнөө газараа үндалүүлжэ байха һэн. Теэд луговод Садовский: «Сабшалан уһалха гэхэдэ уһан байхагүй» гэһэн шалтаг мүнөө барина. Отделениһээ шэбхэ тарааха трактор тэрэнэй мэдэлдэ үгтэхэ байгаал, тэрэнэшье үгтөөгүй.

Дүрбэдэхи отделениин луговодууд 900 гаран гектар уһалагдадаг сабшалантай аал, ямараар ажаллажа байнаб? Хамаг ажалай үрэ хүнэйл оролдолгоһоо болоно ха юм. Отделениин луговодууд И. М. Лужников Н. Ж. Жамбалдоржиев хоёр үнгэрһэн үбэлдөө Дархитада ажаллаа. Голой эхеэр уһа гарахаар газарнуудые олоҗо, зуу гаран нүхэ малтаад, газар доройхи уһые хөөрүүлжэ, тошо халнаһан байна. Хоёр хадын хоорондо 3-4 метр зузаан мульһэ хүргөөд. «энэ мульһэмнай намар болотор хайлажа урдаха юм» гэжэ луговодууд хөөрэнэ.

Урдань иимэ ажал хэгдэдэг байгаа гү? Үгы. Жэжэ булагуудай уһан үбэлэй сагта дээгүүрээ хүреэд, газар доогуураа урдажа үгы болошодог газарта эдэнэр иимэ ехэ ажал хэнхэй. Тэрэнэй хажуугаар голой эхиндэ байдаг 60 гектар хагдаржа хүбхэжэһэн, мүртэй үбһэ ургахаяа болиһон сабшалан тэдэнэй хүсөөр һайжаруулагдажа, уһалагдажа байнхай. Бэлшэр гэжэ газарта дүшөөд гектарта шугы бургааһа сэбэрлэгдэжэ сабшалан үргэдхэгдөө. Урда жэлнүүдтэ гектарай 4-5 центнерһээ дээшэ үбһэ ногоо үгэдэггүй сабшалангаа үрэжэлтэй һайн болгожо, ургасыень хоёр дахин дээшэлүүлхын түлөө луговодууд нүхэд Лужников, Жамбалдоржиев гэгшэд хүдэлнэ. Иигэжэ ажаллажа байхада, үбһэн абтаха байха.

Харин тиигээд зэргэлээд байһан совхозойнь хоёрдохи отделенидэ ажалынь яахадаа урагшагүйб? Луговодуудай ажалдаа онсо ондоогоор хандадаг дээрэһээ болоно бшуу. Нэгэ хүнэй ажалдаа сэдьхэлээ табижа байхада, нүгөөдүүлынь харюусалтагүйгөөр хандана. Энэ ушарта Баруун-Ашангын луговодууд нүхэд Бадмаев, Бимбаев гэгшэдые муугаар хүдэлөө гэхын баһашье аргагүй. Эдэнэр наһатай болоһон улад. Луговод[…] гаад, хэхэ юумэеэ хээд лэ […] Теэд эдэ хоёр луговодой хажуу[…] үргэлжэдөө хүдэлхэ залуушуул[…] даха, олон жэлдэ ажаллаһан […] дэй дүршэлдэ һургагдаха байга[…] дуу, шадалтай хүнүүдэй ажалла[…] байбал, Баруун-Ашангадашье […] бии болгожо, сабшалангаа […] уһалжа болохо байнал.

Совхозой дирекци, партийна […] низаци мүнөө жэлдэ луговод[…] ажал эмхидхэхэдээ, звено […] гэһэн даалгабари үгэһэн. […] ямар болоноб? Совхозой бүхы […] лан али газарта байдаггүй. […] риһөө 10 центнер хүрэхэгүй үб[…] абтаха участогууд бии. Энээн[…] ри ехэ ургаса хуряагдаха газа[…] ха. Энэ талань харалсагдажа […] габари үгтэбэл, луговодуудые […] риальна талаарнь урмашуул[…] ажалайнь түлөөһые торхойлхо[…] болохо байгаа.

Абтаһан үбһэнэй өөрынь үнэ[…] ехэ байһан гансахан сабшалангай […] гасын багаһаа. Луговодуудай а[…] мүүса эмхидхэһэнһээ болодог […] харин ондоошье шалтагаанууд б[…] Анаагай совхоздо сабшалан дэ[…] алуулга гуримтай болгогдоноггүй […] нөө харахада, хаа-аягүй һур[…] сабшалан дээгүүр адуула[…] байна. Нёдондо июнь һара ха[…] тар бэлшээгдэһэн. Мүнөө жэлд[…] гээ юм һаа, сабшалангай хаха[…] һэн миил хосорхо ха юм. Энэ[…] хажуугаар Хориин леспромхоз о[…] зой сабшалан гамгүйгөөр мүү[…] Нёдондо 150 гектар сабшалангай […] һые хэрэггүй болгоо. Мүн Үдэ […] модо урадхуулхадаа, эрье дээгү[…] бархаг модонуудые орхижо, тра[…] машинануудаар ябажа, саб[…] муудуулдаг байһан.

Анаагай совхоз сабшала[…] баян. Тиигэбэшье тэрэниие һ[…] руулха, үбһэ ногооной ургасые […] шэлүүлхэ талаар зарим тэды […] хэгдээшье һаа, саашадаа үшөө […] хүдэлмэри ябуулагдахаар. Саб[…] дээрэ гансахан наг шэбхэ […] тэй бэшэ, мүн жэл бүри […] гектар газарта минеральна үтэ[…] гэ оруулагдаха ёһотой. Нёдонд[…] аал гектар газарта тэрэниие хэр[…] һэниинь, үбһэнэй ургаса хоёр […] дээшэлһэн байгаа. Энээнһээ хой[…] хи жэлнүүдтэ минеральна үтэг[…] гэ үргэнөөр хэрэглэжэ, саб[…] үрэжэлтэй болгохо хэрэгтэ анх[…] табигдаха шухала. Тиихэдэ т[…] хоздо нэгэшье бульдозер үгы, […] уһалха насосно станцинууд […] Энэ асуудал аймагай үйлэдбэрин […] равлениида хэдэ дахин табигд[…] һаа, бодотоор шиидхэгдэнэгүй.

Ю. КОРКИН, Т. ГАРМА[…]
нүүдэл редакциин тусхай кор[…]

ТYРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Бухы классаараа колхоздоо улэхэнь

МАХАЧКАЛА. (ТАСС-ай корр.). Хасавьюртовскэ районой Курушай дунда hургуули дуургэхэеэ байгшад өөрынгөө нютагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо бухы классаараа улэхэ гэжэ шиидэбэ. Эдэнэр Дагестанай hурагшадта хандаhан бэшэг баталан абаа.

Курушай hургуулиинхид эдэнэй жэшээ халан абахыень бухы республикынгаа худөөгэй hургуулиинхид дуургэгшэдые уряалба.

Алас-Дурнын саахар

УССУРИЙСК. (ТАСС) Приморьин саахарай комбинат уйлэдбэриингээ сезониие майн 10-да дуургэбэ. Энэ предприяти жэлэй эхинhээ хойшо түсэбhөө гадуур 50 мянган центнер саахар уйлэдбэрилhэн байна.

Хадын бэлшээри

ДУШАНБЕ. (ТАСС). Урда Таджикистанай ажахынууд туурдан бэлшээргүй мал ажалай ёhо заншалда анха түрүүн эбэртэ бодо малые убэлэй бэлшээриhээнь зунай бэлшээринуудтэ автомашинануудаар абаашажа захалаа. Гурэнэй автобазануудай, колхозууд болон совхозуудай хэдэн зуун автомашинанууд мүнөө ногоогоор илангаяа элбэг хада газарнууд худар 200—300 километртэ малнуудые зөөжэ байна. 10—12 хоногой турша соо 100 мянга шахуу толгой мал зөөгдэхөөр хараалагдана.

Мүн графигай ёhоор, хадын бэлшээринуудтэ хонидые зөөлгэ эхилэнхэй. Тусхай заhагдаhан харгынууд дээрэ (10—15 километр бүхэндэ) мал таталуулха талмайнууд эмхидхэгдөө, уhалууринууд, ветеринарна пунктнууд бии болгогдоо.

Доной рис таригшадта

РОСТОВ-на-ДОНУ. (ТАСС). Дон шададай уhалагдадаг газарнуудта рисэй тарилга эхилээ. Тэрэнэй плантацинуудынь 5 мянга шахуу гектар талмайтай. Энэ жэл анха түрүүшынхеэ донойхид рисэй плантацинууд дээрэхи буртаг убhэнүүдые угы хэхын тула гербицидүүдые хэрэглэхэнь.

Океан шадархи сэсэрлигүүд

ВЛАДИВОСТОК. (ТАСС). Приморидо саадууд сэсэглэжэ эхилбэ. Энэ жэл хизаарай ажахынуудта грушын, улирэй, сливын шэнэ плантацинууд бии болгогдоо. Шэнэ сортын жэмэсүүд hуулгагдаба.

Саадай ажахы Приморидо ашаг олзотой hалбари болонхой. Үнгэрэгшэ жэл эндэхи 9 совхоз хизаарай магазинуудта 12,5 мянган центнер урэ жэмэсүүдые тушааhан. Мүнөө хизаар доторнь олон жэлэй урэ жэмэс hуулгаhан, виноград тариhан 12 мянга шахуу гектар сэсэрлигүүд бии. Түсэбтэ табан жэлэй турша соо урэ жэмэс, виноград таридаг табан шэнэ совхоз эмхидхэгдэхээр хараалагдана. Приморийнхид саадуудые, урэ жэмэсэй, виноградай сэсэрлигүүдые тарихын тула ойтайгадахи 1250 гектар газар элдүүрилэн ашаглаха түсэбтэй.

Кара-калпак арадай баялиг

НУКУС. (ТАСС). Нукуста Кара-Калпагай АССР-эй гүрэнэй музей нээгдээ. Хэдэн зуун жэлэй турша соо бүтээгдэhэн, арадай уралалтын искусствын эрхим зохёолнууд эндэ суглуулагданхай.

Алтаар, мүнгөөр эллэб эдлэлнүүдые уралан бүтээлгын, гоё hайхан ковёрнуудые нэхэлгын онол мэргэжэлые урда үеынхидhээ уг дамжуулан абаhан эрдэмтэд, урашуул музей эмхидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаа. Москвагай, Ташкентын уран зураашад музейдэ бэлэг болгон мянга шахуу зохёолнуудые эльгээhэн байна.

Амархаяа, аяншалхаяа ерэнэ

ФРУНЗЕ. (ТАСС). Аяншалха дуратайшуул энэ жэлдэ түрүүшынхеэ Киргизэй аянай зургэ харгынуудаар дабшажа эхилээ. Иссык-Куль нуурай эрдэни номин нюруу, «огторгойн уулануудай» арьялаа шулуун байсанууд... угтана. Киргизэй ниислэлэй хүн зоной аяншалан зугаалдаг заншалта газарнууд—Ала-Тоо уулын үзэсхэлэн hайхан хүнхэр жалганууд набша намаагаа дэлгэнхэй. Аха дүү республиканууудай аяншад хадын хизаарай гоё hайханиие харахаяа ерэнэ.

Бухэсоюзна аяншалгын хоёр шэнэ зам нээгдэхэнь. Тэдэнэй нэгэниинь—хойто Тянь-Шаняар дабшаха автомобилиин-ябаган харгы. Нүгөөдэнь—Фрунзе—Иссык-Куль нуур—Пржевальск — Кегениин шэлэ—Алма-Атын хоорондохи автомобилиин харгы болоно.

ЧЕХОСЛОВАКИИН КОММУНИС ПАРТИИН ИЛАЛТА ТYГЭС ДАБШАЛТА

Мүнөө жэлэй майн алдарта үдэрнүүдэй дундаhаа Чехословакида майн 14-нэй үдэр хүндэтэ hуури эзэлдэг юм. Энэ үдэр Чехословакиин коммунистнууд, республикын бухы ажалшад Коммунис партиин—хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай болон ажалша интеллигенциин нэгэн адли үзэл бодолтой түлөөлэгшэд-тэмсэлшэдэй hайн дуранай дайшалхы союзай 45 жэлэй ойе баяр баясхалантайгаар тэмдэглэхэнь. Коммунистнуудай парти илалта түгэс замаар ябан гаража, мүнөө засагаа гартаа барижа байхадаа, Социалис Чехословакиин бухы ажабайдалые тодорхойлно, залан ударидана.

Прага—Карлин, Арадай байшан. 1921 оной майн 14-дэ коммунистнуудай партиин эмхидхэлэй съездэ 569 делегат эндэ суглараа hэн. Агуу ехэ Октябриин илалта, тэрэнэй hүүлээр болоhон революционно буhалгаанууд, ленинскэ Коммунис Интернационалые байгуулга, буржуазитай Чехословакиин пролетариадай хэhэн эрид шанга тэмсэл—эдэ бүгэдэ зүүнэй үзэл баримталдаг революционно хүсэнүүдэй зайлашагүй нэгэдэхэ ябадалда хүргэhэн байна. Социал-демократиин баруунай тала баридаг ударидагшадай урбаhанhаа уламжалан, социал-демократическа парти хүсэдөөр можо болон хубаарhан эрхэ байдалда зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүд улам бэхижэhэн байгаа.

Эмхидхэлэй съезд Коммунис партиие—нийтын революционно пролетарска шэнэ түхэлэй организацида hуури табяа. Нэгэдэмэл хүдэлмэришэн ангиин интернациональна революционно партиие байгуулха хүдэлмэри мүн лэ 1921 оной октябрьда болоhон нэгэдэлгын съезд дээрэ түгэсхэгдэhэн байгаа. Чехословакиин газар дээрэ бии байhан бухы национальна коммунис организацинууд энэ съезд дээрэ нэгэдээ hэн. Нэгэдэлгын съезд эмхидхэлэй шэнэ Уставые баталhан байгаа. Хуушанай социал-демократиин оппортунизм болон сепаратизмhаа уламжалан, Чехословакиин хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй олон удаан жэлэй турша соо можо бололгын хүндэ хүшэр хойшолонгууд тиигэжэ зайсуулагдаhан байха юм.

Чехословакиин Коммунис парти тэмсэлэй болон илалтануудай алдарта замаар ябажа гараа. Хүдэлмэришэн ангиин, бухы ажалшадай революционно тэмсэлые компарти түрүүшынгээ үдэрнүүдhээ эхилэн толгойлоо hэн. Тэрэнэй съезд бүхэн—түүхэдэхи шата, революционно дэбжэлтын шата болоно. КПЧ бухы революционно хүсэнүүдэй нэгэдэлгын туг доро, пролетарска интернационализмын туг доро хододоо ябуулга хэдэг байгаа. Советскэ Союзай Коммунис партида, марксистско-ленинскэ бусад партинуудта бухы ажал ябуулгаяа эрхилхэдээ, тэрэ аха дүү ёhоор хандадаг байгаа.

Дайнай хоорондохи жэлнүүдтэ Чехословакиин коммунистнуудай парти оппортунизмда эсэргүү тэмсэл шангадхаха зуураа, өөрынгөө зоргые нягтаар жагсаагаа, шухала эрилтэнүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ хүдэлмэришэн ангиие хүтэлөө. Орон доторо болоhон революционно хүдэлөөнэй үедэ олониитын эмхиие хүтэлбэрилэгшын үүргые Коммунис парти дүүргэдэг байгаа. 1932 ондо хүдэлмэригүйшүүлэй хэhэн тэмсэл, мүн тэрэ жэлдэ горнягуудай хэhэн забастовко, Чехословакиин пролетариадай бусад нийтын ябуулганууд коммунистнуудай сэхэ хүтэлбэреэр бэелүүлэгдэдэг байhан юм.

Германида фашис засаг түрын байгуулагдахада орон доторхи бухы партинууд доторhоо КПЧ гансаараа фашис аюулда эсэргүүсэн, ажалшадай хэhэн тэмсэлые толгойлоо. Коминтернын VII конгрессэй үүсхэлээр Чехословакида арадай нэгэдэмэл антифашис фронтые байгуулхын түлөө Коммунис парти тэмсэл хэhэн байна. Буржуазна правительствын галаадын политическэ хараа шэглэлые хубилгахын тулада, совет-чехословак харилсаа hайжаруулхын тулада компарти ехэ оролдолго гаргадаг байгаа. Республикада национальна гай түбэг татаhан Мюнхенскэ баадхалтые гансахан лэ коммунистнуудай парти эрид шууд буруушаадаг байгаа hэн.

Фашис эзэмдэлгын үедэ компарти хүсэд нюуса байдалда орожо, фашизмда эсэргүүгээр ажалшадай хэhэн тэмсэлые хүтэлбэрилөө. Словацка национальна восстани. Прагын ажалшадай восстани чехословак арадай сүлөөрэлгын тэмсэлэй толотомо хуудаhануудынь болоно. Эдэ восстанинууд КПЧ-гэй хүтэлбэреэр үнгэрhэн.

1945 оной майда Чехословакиие Совет Армиин сүлөөлhэн ушар партиин болон гүрэнэй ажабайдалда шэнэ үе сагые нээжэ үгөө. КПЧ халаа арадай-демократическа шэнэдхэлгэнүүдые бэелүүлгэдэ, 1948 оной февральда буржуазна хархис этэгээдүүдэй үймөөе hамна бута сохилгын hүүлээр, социализм байгуулгада арад зониие болхоон жагсаагаа. Мүнөө Чехословак общесвтын ажабайдалай бухы hалбаринуудта социализм илан мандаа. Социалис индустри амжалтатайгаар хүгжэнэ. Мүнөө промышленна уйлэдбэри дайнай урда тээхи хэмжээнhээ таба дахин ехэ болонхой. Чехословакиин онсо өөрэ эрхэ байдалда ленинскэ кооперативна түсэбые компарти амжалтатайгаар хэрэглэhэн байна. Чехословакиин тосхон олон жэлэй турша соо хамтаараа ажаллаха гол ёhонуудта үндэhэлэн хүгжэжэ байна. Арад өөрынгөө партиин хүтэлбэреэр хүгжэнги социалис общество байгуулна, коммунизмда шата дамжан ороходо эрхэ нүхэсөл бии болгоно.

Ээлжээтэ—XIII съездээ эрхимээр бэлэдхэхэ уряатайгаар Чехословакиин коммунистнуудай парти 45 жэлэйнгээ ойе hайндэрлэхэнь. Энэ съезд майн hүүл багаар болохо юм. Съезд халаа социалис байгуулалтын дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхэ, саашанхи хараа замуудые тодорхойлхо юм. Чехословакиин общесвтын экономикые хүгжөөхэ, ажабайдалай демократическа шэнжые хүгжөөн гүнзэгырүүлхэ, марксизм-ленинизмын гол ёhонуудта үндэhэлэн, соёл сурталай талаар нэтэлэлые саашадань бэхижүүлхэ түсэбые съезд баталан абаха байна.

КПСС-тэй, бусад партинуудтай аха дүүгэй интернациональна холбоотой, марксистско-ленинскэ нэгэдэлтэй байха тугые Чехословакиин Коммунис парти дээрэ үргэжэ ябана. КПСС-эй XXIII съездые амаршалхадаа, интернациональна аха дүүтэй барисаан, соёл суртадай талаар бата бэхи нэгэдэл Чехословакиин Коммунис партиие КПСС-тэй бүхөөр холбоно гэжэ КПЧ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Антонин Новотный онсолон тэмдэглээ hэн.

И. МАСЛЕННИКОВ,
ТАСС-ай корреспондент.
Прага.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

«РСФСР дотор хүн зоной элүүрые хамгаалга ба эмнэлгын хүдэлмэриие саашадань hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй 1964 оной июниин 11-нэй тогтоолые бэелүүлхэ талаар Хориин аймагай нютагай Соведүүд хэр зэргэ хүдэлмэри ябуулжа байhан тушаа асуудал республикын Верховно Соведэй Президиумэй заседани дээрэ хэлсэгдэбэ. Энэ тогтоолые бэелүүлхын түлөө аймагай ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд болон аймагай элүүрые хамгаалгын зургаанууд эмнэлгын, убшэнhөө hэргылхэ хүдэлмэри hүүлэй жэлнүүдтэ нилээд эдэбхитэйгээр ябуулhан байна.

1965 ондо «Первомайска» совхоз өөрынгөө хүсөөр больница бариа. Мүн Чисааныт совхоздо 25 оротой больницын барилга дуусгадахаяа байна. Аймагай түбтэ эмнэлгын олон барилганууд үргэлжэлүүлэгдэhээр. Эмнэлгэшэнжэлэлтын зургаануудые медицинын шэнэ хэрэгсэл, тухеэрэлгэнүүдээр хангалга нилээд hайжаруулагдаа.

Гэбэшье, аймаг дотор арад зоной элүүрые хамгаалга хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ гэжэ Верховно Соведэй Президиумэй заседани дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

Аймагай, сомоной, сельскэ Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдкомууд, саг үргэлжын комиссинууд медицинын зургаануудай хүдэлмэридэ анхаралаа тоншье багаар хандуулна. Участогай больницанууд, фельдшерэй, нарайлалгын пунктнууд олонхи ушарта таатай hайн байраар хангагданагүй.

Эмнэлгын зургаануудай хүдэлмэриие нютагай Соведүүдэй зүгhөө ударидажа, ажаглалта, хиналта табижа байдаггүй дээрэhээ медицинын зарим хүдэлмэрилэгшэд өөhэдынгөө даааhан участок дээрэ харюусалга, эрилтээ hуларуулhан байна. Нютагай больницануудай главна врачнууд аймаг, сомон дотороо элүүрые хамгаалга hайнаар шэнжэлдэггүй, эмнэлгын хэмжээе hайжаруулха тушаа асуудал нютагай Соведүүдэй үзэмжэдэ табидаггүй, мүн энэ талаар өөhэдөө эдэбхи үүсхэлээ гаргажа биранагүй.

Эмнэлгын олонхи зургаануудай ударидагшад модоной уйлэдбэриин хүдэлмэришэдые, малшадые, механизаторнуудые диспансерна аргаар эмшэлэн аргалха ябадалые мүртэйгөөр хэрэгсээнэгүй.

Нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд совхозуудай болон леспромхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүн зоной ажаhуудалай, айл, тосхонуудай ариг сэбэрэй байдалые hайжаруулха талаар оншотой хүдэлмэри ябуулнагүй. Бани, худагуудые бариха хүдэлмэри тон удаашаруулагдана. Малшадай байрануудаар бии банинууд олонхи ушарта хүдэлдэггүй. Аймагай, сомоной, сельскэ Соведүүдэй дэргэдэхи элүүрые хамгаалха, байгаали хамгаалха ба культурно-гэгээрэлэй ажалые эрхилhэн саг үргэлжын комиссинууд арад зоной элүүр энхэ байдалые хамгаалха, эмнэлгэшэнжэлэлгын хүдэлмэри hайжаруулха талаар оншотой юумэ хэнэгүй.

Хориин аймагай эмнэлгын зургаануудай хүдэлмэриие хинажа, хүн зоной, илангаяа холын тосхонууд болон малшадай, элүүрые хамгаалха хүдэлмэридэ бии байгаа дутагдалнуудые зайсуулха талаар зохихо хэмжээ республикын элүүрые хамгаалха министерство абаагүй байна гэжэ тэмдэглэгдээ.

Арад зоной элүүрые хамгаалха, эмнэлгын хүдэлмэри саашадань улам hайжаруулха тушаа РСФСР-эй Верховно Соведэй 1964 оной июниин 11-нэй тогтоолые бэелүүлхэ талаар эдэ дутагдалнуудые дары усадхахыень Хориин аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомые, аймагай больницын главна врач нүхэр Болдоевые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум уялгалба.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

БОЛГАРИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА. (Зүүн гарhаа): Болгариин ниислэлhээ холо бэшэ оршодог Ботевград гэжэ городто германиевэ полупроводниково приборнуудые—диодууд болон триодуудые бүтээдэг завод нёдондо жэлэй hүүл багаар ашаглалгада үгтөө hэн. Энэ мүнөө үеын предприятиин бүтээжэ гаргадаг продукци тон нарин нягта, ашаглахада найдабартай бүхэ байха юм. Зураг дээрэ: заводой цехүүдэй нэгэн соо.

БТА-гай—АПН-эй фото.

ГЕРМАНИИН ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА. (Баруун гарhаа): Ядерна физикын талаар научно-шэнжэлгэ хэхын тулада хэрэглэгдэдэг Россендорфдохи (Дрезденскэ округ) атомна реактор. Реакторай дулаанай хүсэн—2 мянган киловатт болодог. Ядерна түлишэ шэнжэлхын, тогтуурингүй изотопуудые абахын тулада энэ реактор саашадаа хэрэглэгдэдэг болохо.

ЦБ-гэй—АПН-эй фото.

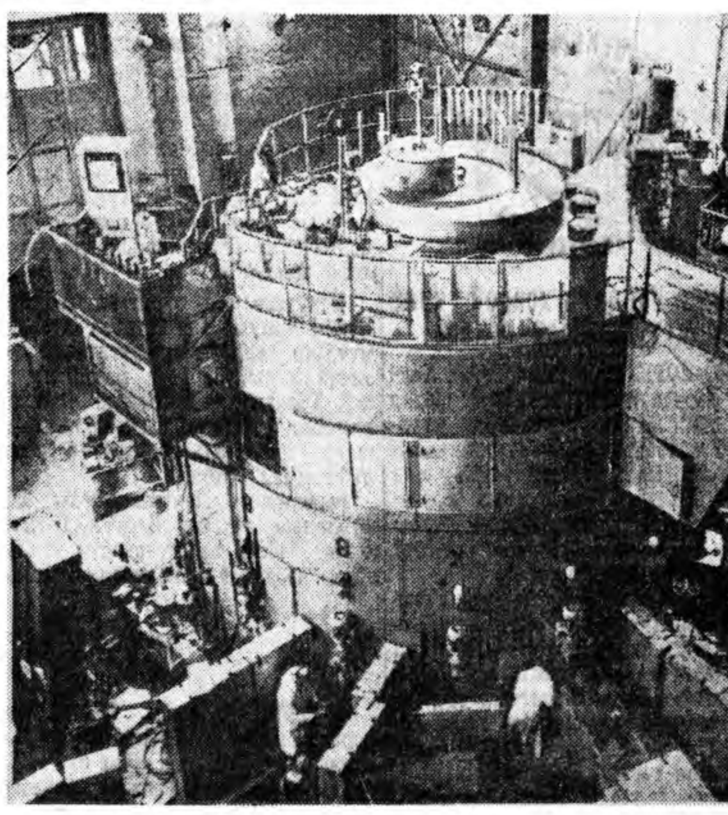

АГЫН ТАЛААР

Апрелиин 20-доор Буряад республикын Х. Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театрай артистнар Агын национальна округто ерээд, В. Халматовай «Базарай бүлэ», В. Розовой бэшэhэн «Түрын болохо үдэр» (ородоор) гэhэн зүжэгүүдые табижа байна.

Эндэ ерэhэн артистнуудай олонхинь агынхидаймнай үни холын таниха нүхэд байшоо: РСФСР-эй арадай артист В. Халматов түрүүтэй, республикын арадай ба габьяата артистнар Ю. Шангина, Д. Д. Дондуков, Ж. Иванов, С. Халтагарова, Д. Чимитова, В. Самандуев, артистнар Б Нечкин, П. Пурбуев болон бусад.

Эдэ нүхэднай 1933—34 онhоо хойшо жэлhээ жэлдэ өлдэб hонин зүжэгүүдтэй манай нютагуудаар ябадаг юм. Тиимэhээ тэндэ hуудаг Агын малшад, hаалишад, хонишод ба бэшэшье ажалшаднай округтомнай буряадай театр ерээ гэжэ дуулахадаа, ерэхыень хүлеэн ядажа байдаг. Эдэ артистнарнай айлшалха бүхэндөө шэнэ шэнэ hонирхолтой зүжэгүүдтэй ябахаhаа гадна, наадаха дүршэл мэргэжэлээ улам дээшэдүүлhэн тухайгаа мэдүүлдэг.

Мүнөө жэл бүришье hаа удха шанараараа hайн наадатай ерээ гэжэ агынхид хүндэлнэ. Владимир Халматовай өөрынь бэшэhэн «Базарай бүлэ» гэжэ пьесэ халаа мүнөө сагай хүдэлмэришэн хүнэй гэр бүлын байдалые үнэншэмэ тодоор харуулжа шадаа. Наадагшад шадамар бэрхээр рольнуудаа гүйсэдхэнэ. Баhа зүжэгүүдэйнь шэмэглэл уран зураашын бэлигтэй гарые гэршэлнэ.

Айлшаднай Ага голой хойто энгэрэй колхозуудаар суурхан ябаад, Майн нэгэнэй hайндэрэй hүүлээр Могойтымнай аймаг гараад ябанад. Тэндэhээ Онон голой урда, хойто талаар үгсэжэ, үнинэй хүлеэжэ байгаа урдахи талые дамжан, Дульдарга ороходо.

hайхан ябаг даа нүхэдни,
гастрольдоо.
hонирхолтой наадаараа hургаал
үгэг.
Ажалша, малша арад зонhоо
Амжалтын дээдэ юрөөл
дуулаг...

Б-Н ДАРЖАЙН.

Ленинскэ шангай лауреадууд хөөрэнэ

УРМА ЗОРИГЖОЛТО УРАН БYТЭЭЛ

Аркадий ПЛАСТОВ: худөө зоной байдал харуулхаб

СССР-эй арадай уран зурааша Аркадий Пластовые Москва хотодо хаа-яа харахат. Ниислэл хотын Уран зураашадай байшанди hайнаар тухеэрэгдэhэн мастерскойтойшье hаа, Москваhаа холо, Поволжидо оршодог—сэдьхэл зүрхэндэнь тон дүтэ—Прислонихо тосхондо ехэхэн сагаа үнгэргэдэг. Аркадий Александровичий мүнөө Москвада байхадань, Ленинскэ шан олгогдоо гэhэн мэдээн тэрээндэ дуулдаа бшуу. Тиин уран бүтээлэй талаар хани нүхэр, РСФСР-эй арадай артист Михаил Ульяновтай хамта мантай, совет болон хари гүрэнэй журналистнуудтай мүнөө уулзажа байна. Шэнэ лауреадуудаа халуунаар амаршалбабди, тиигээд янза бүриин асуудалнуудые hуранабди...

— Өөрынгөө уран бүтээлэй гол шухала зүйлые ямар юумэн гэжэ бододогбта?

— Хүн зоной ажабайдал шудалха, хүниие шудалха ябадал болоно,—гэжэ Аркадий Пластов хэлэбэ.—Маниие тойрожо байhан ажабайдал айхабтар баяншье, янза бүриинышье байна бшуу. Үдэр бүхэндэ бидэ урда тэрэнь мэдээгүй шэнэ юумэеэ хаража мэдэжэ, ойлгожо абанабди. Тэрэмнай сэдьхэл зүрхэ доhолгоно, ухаан бодолдомнай үлэнэ. Хожомынь тэдэ олон зүйлнүүд содhоо эгээн шухалыень, эгээн хэрэгтэйень шэлэжэ абанабди. Минии олон нүхэдтэл шэнги бодото байдал харуулдаг уран зурааша гээшэб. Өөрынгөө зураг соо манай ажабайдалые хайшан гээл hаа үнэн зүбөөр харуулхаб гэжэ оролдодогби. Минии зүрхэндэ ойро дүтэ байhан, hайн мэдэхэ хүнүүдээ харуулха гэжэ оролдодогби.

— Мүнөө үедэ ямар зураг бүтээжэ байнабта?

— Би үнинhөө хойшо гол түлэб худөөгэй байдал харуулhан зурагуудые зурадагби. Газар ажалтай холбоотой худөө нютагуудтахи хүнүүдэй байдал, hуудал тухай олон зурагуудые зуранхайб. Теэд худөө нютагуудтахи байдалые захадань хүрэтэр харуулха аргагүй ехэ ха юм. Ажал хэжэ байhан хүн хэды hайхан гээшэб. Тэрэниие оршон тойрожо байhан байгаалишье гоё hайхан даа. Эгээл тиимэhээ би дахин дахин худөө нютагай байдал тухай зурадагби. Түсэбнишье ехэ. Тэрээн тухайгаа хэлэхэмни амар бэшэ. Нэгэн доро хэдэн зураг зурадаг заншалтайб. Нэгэниинь түргөөр зурагдадаг, нүгөөдэхи дээрээ удаан ажаллахаш. Заримдаа нэгэ зурагаа орхижорхеод, нүгөөдэ зураг дээрээ үдэр hүнигүй hууxаш. Тиигээд шэнэ hанаа абажа, түрүүшынгээ зураг дахинаа эхилхэш...

Шэнэ зурагуудаймни нэгэн «Таряа хуряалга» гэжэ нэрэтэй юм. Анхаралтайгаар ургуулhан ургасаяа хуряажа байhан таряашан яаха аргагүй hайн hайханаар харагдадаг. Тэрэнэй ажал тухай захагүй олон юумэ хөөрэжэ болохо... Үшөө ондоо нэгэ зураг зураха гэжэ түсэблэнхэйб. Тэрэнэйнгээ нэрыешье үшөө hанаагүй байнаб. Удхынь лэ хөөрэжэ үгэхэ hүүб. Худөөгэй харгы харуулагдаха. Нэгэ таладань таряанай талмай, нүгөө тээнь—ногоон шугы. Тэнгэри сэлмэг. Тэрэ харгыгаар хүн алхалжа ябаха. Хоёр хүншье ябажа болохо! hохор хүн. Оршон тойроной гоё hайхан үзэгдэлые хаража шаданагүй. Теэд байгаалиин арюун hайханиие сэдьхэлээрээ мэдэрнэ. Тэрэнь хүсэ нэмээнэ. Тиин харахагүй хүн урагшаа алхална, ажаябана. Энэ зурагаараа ажабайдалай мүнхэ хүсые харуулхаа hананаб.

— Та үшөө юун тухай бодожо байнат?

— Энэ асуудалдатнай тон дуратайгаар харюусаха байнаб,—гээд, уран зурааша енеэбхилбэ. —Худөө нютагтаа түргөөр лэ ошохо тухай бодожо hуунаб. Тэндэмнай хабарай саг, байгаалиин амисхаал илангаяа эли тодоор мэдэрэгдэдэг шуу. Саhанай уhан, наранай шанга элшэ, модоной түрүүшын набша намаа... Эдэмнай айхабтар гоё hайхан байгаалиин хубинууд гээшэ. Хабарай энэ шэнжые халман абажа, сэдьхэл зүрхөөрөө буйлуулин, энэ гоё hайхан байгаалиин хүсые уран шэрэ будагаар хүн зондоо хөөрэжэ үгэхэ шухала...

Михаил УЛЬЯНОВ: сэдьхэл зүрхөөрөө хүсэтэй хүнүүдтэ hүгэдэнэб

Михаил Ульянов «Түрүүлэгшэ» гэhэн фильмдэ Егор Трубников боложо наадаhанайгаа түлөө 1966 ондо Ленинскэ шанда хүртэhэн байна. Теэд тэрэмнай Москвагай Евгений Вахтанговай нэрэмжэтэ театрай эрхим түрүү зүжэгшэдэй нэгэн ха юм. Эгээл тиимэhээ тэрээндэ иимэ асуудал табиегдаа hэн:

— Та театр кино хоёрой аляндань хүдэлмэрилхэ ехэ дуратайбта?

— Театрта, Евгений Вахтанговай нэрэмжэтэ театрай коллективтэ хүдэлмэрилжэ байhамни намда эгээл үнэтэй, эгээл шухала удха шанартай юм. Репетици, зүжэгhөө сүлөө сагтаа киногой хүдэлмэридэ хабаадалсадагби. Кинодо хүдэлмэрилхэ гээшэ мүншье шухала удха шанартай байдаг. Тиимэhээ өөрынгөө творчествын зарим хубиие кинодо зорюулна бшуус.

— Танай дурладаг рольнууд ямар бэ?

— Кинодо—Егор Трубников, театрта—Достоевскиин «Идиот» гэжэ зүжэгэй Рогожин.

— Тамнай мүнөө үеын байдалые харуулдаг зүжэгшэн шуут. Теэд хайшан гээд Рогожиной роль гүйсэдхэнэбта?

— Мүнөө үеын хүн боложо наадаха, мүн үни үнгэрhэн сагые харуулhан зүжэгтэшье наадаха гээшэмнай түс түстаа hаалтатай хэхэ ёhогүй гэжэ этигэнэб. Түбхын түрүүндэ наадаха ёhотой зүйлэй удха зүжэгшэниие hонирхуулха зэргэтэй. Трубниковай айхабтар гүнзэгы үзэл бодол, үнэн сэхэ сэдьхэл, хүсэ шадал намайе hонирхуулаа hэн. Харин Достоевский өөрынгөө үеын байдалые тон зүбөөр харуулдаг байhанаараа минии сэдьхэл тататдаг. Рогожин тон ехэ шуналтай хүн байhаараа намайе hонирхуулаа. Наадагдаха ролиин ямар үедэ байhаниинь хамаатай бэшэ, харин ямар удха бэедээ нөөжэ байдаг бэ, тэрэниинь хайшан гэжэ элирүүлэн харуулхаб гэhэн асуудал тон шухала гэжэ би ойлгогшоб.

Михаил Ульянов саашань иигэжэ хөөрэбэ. Театр харадаг эхэнэр нэгэтэ тэрээнэй хажууда ерээд: «Хамаг хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлые агуу ехэ Мочалов шэнгеэр худэлгэн салгидхажа байдаг зүжэгшэд мүнөө юундэ угы гээшэб»?—гэжэ асуугаа hэн ха.

— Хамаг юумые үзэhэн, халуун шулуу долёоhон, айхабтар орёо бэрхэтэй шэрүүн сагта ажаhуудаг мүнөөнэй театр харагшадай сэдьхэлые ямар нэгэн юумээр доhолгоон салгидхаха гээшэ бэрхэтэй ха юм даа,—гээд би hанаха байнаб. Мүнөө үедэ ажабайдалай гүн гүнзэгые ойлгожо абахын тула хүнүүд искусство тээшэ эрмэлзэнэ. Театр харагшад ажабайдалай гүн гүнзэгые нээдэг, хүнэй hонин шэнжые харуулдаг, тиин үе саг тухайгаа, өөр тухайгаа бодожо үзэхэ hанал түрүүлдэг, зүжэгшэдые ехээр сэгнэдэг,—гэжэ Михаил Ульянов хөөрэнэ.

— Театр болон кинодо зорюулhан шэнэ хүдэлмэри тухайдса хөөрыт.

— Мүнөө би Вахтанговай нэрэмжэтэ театрай шэнэ спектакльнуудта хоёр хүнэй роль бэлдэнэб. Нэгэдэхинь, уран зохёолшо Исаак Бабелиин рассказаар табигдаhан «Конармия» гэжэ зүжэгтэ, нүгөөдэхинь, залуу драматург Юлиан Семёновой «Аюулта убшэн» гэжэ зүжэг юм. Тэдэ рольнууд бэе бэедээ адли бэшэ. Гэбэшье зүжэгшэниие зоригжуулха гүнзэгы удха аляндандашье бии.

Кинодо наадалгамни нэгэ бага хэсүүдэг байхань ха,—гэжэ Михаил Ульянов хөөрэнэ.—Хэдэ хэдэн кинонуудта наадахыемни уриhан байна. Теэд, сэхынь хэлэхэдэ, Егор Трубниковай hүүлээр хүсэл зоригоор шанга хүниие наадаха дуратай байhан хүм. Тиимэhээ зарим дурадхалhаа арсаха баатай болоогдоо. Гэбэшье кинодохи хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлhээрби. ГДР-эй «Дефа» студида 2 серитэй «Мүльhэн болошоhон сахилгаан» гэhэн фильмдэ наадажа байнаб. Тэрэниие режиссер Янош Вайчи буулгана. Түс фильм фашистнуудта эсэргүү тэмсэл ябуулжа байhан нюуса эмхиин түлөөлэгшэд тухай хөөрэжэ үгэхэ. Тэдэнэр «Фау-1», «Фау-2» гэдэг ракетэнүүдые байгуулхадань гитлеровецүүдтэ hаад хэжэ, баатаршалга гаргана. Тэрэ кинодо би ородой капитан Горбатов боложо нааданаб. Фашистнуудай хёморгоондо ороошье hаа, шэрүүн хатуу эрхэ байдалда тэмсэлээ үргэлжэлүүлнэ. Капитан Горбатов — бата үзэл бодолтой хүн юм. Тиимэ хүнүүдтэ би hүгэдэдэгби.

Марк ТАТАРИНОВ,
АПН-эй корреспондент.

ГЕРОЙН НЭРЭМЖЭТЭ...

Республикын Министрнүүдэй Совеэдэй шиидхэбэреэр Илалтын үдэрэй урда тээ сэрэгэй албанда татагдахаяа байгшадай дунда республикын түрүү һуури эзэлэлгын заншалта мүрысөөн мэргэн буудалгаар үнгэрэгдэдэг болонхой. Тиигэжэ Советскэ Союзай Герой, мэргэн буудагша Жамбал Тулаевай дурасхаалда зорюулагдаһан мүрысөөн болоо.

Мүнөө жэл табан буудагшадтай команда республикын район бүхэнһөө мүрысөөндэ хабаадалсахаар табигдаа. Хабаадагшадай дунда Улаан-Үдэ городой «Труд» гэжэ оёдолой фабрикын шулуушан, мастерта кандидат Евгений Терентьев болон нэгэдэхи разрядай хэдэн буудагшад бии байгаа. Бусад хабаадагшадынь гол түлэб 2—3-дахи разрядай спортсменүүд байһан. Тэдэнэй олонхинь районуудай мүрысөөндэ хабаадалсахадаа, 1—2-дохи разрядай нормо дүүргэһэн юм. Гэбэшье түгэсхэлэй мүрысөөндэ тэдэнэрэй заримаанинь тиимэ һайн дүн харуулжа шадаагүй. Мастерта кандидат Терентьевшье сэрэгэй винтовкоор сагаалса буудахадаа. оройдоо 87 очко абажа, минил 3-дахи разрядай нормодо хүрэһэн байна.

Хоёр үдэр соо үргэлжэлһэн мүрысөөнэй дүнгөөр нийтэ командын түрүү һуури Улаан-Үдэ городой Советскэ районой команда эзэлээ. Тэрэниие запасай капитан Т. Е. Кашин гэгшэ бэлдэһэн юм. Хоёрдохи һууринда Полина Михайловна Лысенко тренертэй Железнодорожно районой мэргэн буудагшад эзэлһэн байна. Полина Михайловна буудалгын республиканска болон зональна мүрысөөнүүдтэ нэгэтэ бэшэ хабаадалсаһан байха. 56 наһа хүрөөшье һаа, дурлаһан хэрэгээ орхиногүй. Тиигэжэ спортынгоо энэ хэрэгтэ хабаадалсан залуушуулые тэрээндэ һургана. Тэрэнэй хүмүүжүүлһэн хүдэлмэришэд Михаил Посельский, Виктор Галичкин гэгшэд бага аматай буугаар 1—2-дохи һууринуудые эзэлһэн байна. Тэдэнэр тудажа боломоор 300 очкоһоо удаа дараалан 262—260 очкотой болоһон.

Загарайн аймаг бэрхэ буудагшадые эльгээ. Тэрэ командые запасай майор Н З. Ловцов һургаһан байха юм. Тэрэнэй һурагша Элхиин автомашина заһадаг заводой слесарь Лев Шаторный тудажа боломоор 100-һаа 90 очко абажа. 1-дэхи разрядай мэргэн буудагша Улаан-Үдын 1-дэхи һургуулиин һурагша Владимир Зеленецкиһээ тансахан очкогоор гээгдээ. Тиигэжэ 2-дохи һууринда гараһан байна. Советскэ, Загарайн районуудһаа ерэһэн нэрэтэнэр Аюшеевүүд 3-дахи һуури эзэлбэд.

СССР-эй спортын мастер, мүрысөөнэй главна судья Цырен Бальжиев мүрысөөнөй дүн гаргажа, өөһэдынгөө группануудай дунда 1-дэхи һуури эзэлһэн Улаан-Үдын Советскэ районой, Зэдын аймагай командануудта кубок болон диплом барюулаа. Мүрысөөндэ 1,2, 3-дахи һуури эзэлһэн спортсменүүд грамота болон үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртэбэ.

О. ЦЫБИКОВ.

ЭДИР ХҮГЖЭМШЭ Ф. СОРОКИНОЙ фотоэтюд.

АГЫН ОКРУГҺОО

Багшанараар хөөрэлдэбэ

Һургуулинуудта ном заахада һүүлэй үедэ оньһон техникын түхеэрэлгэнүүд үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болонхой. Түрэл хэлээ, мүн хари хэлэнүүдые үзэхэдөө, элдэб аппаратура (магнитофон) хэрэглэхэдэ, илангаяа ашаттай байна. Тиихэдэ үгэ, албануудые алдуугүй зүбөөр үгүүлэн хэлэхэдэ туһална.

Һаяхан энэ темээр БКНИИ-гэй научна хүдэлмэрилэгшэ И. Д. Бураев Агын национальна округой Могойтын дунда һургуулиин багшанартай хөөрэлдэбэ. Түрүүшээр багшанар өөһэдынгөө хүдэлмэри тухай хэлээ. Энэ һургуулида тоёор уншалгын тусгаар кружок бии. Тэрэниинь ород хэлэнэй багша Т. А. Бородина хүтэлбэрилнэ.

— Литературна талаараа зүбөөр хэлэхэ гэхэдэ, нютаг нютагайнтаа яряанай хэлэ баримталдаг ушар ехэ һаад бололог. Тиимэһээ һурагшадые литературна хэлэн дээрэ зүбөөр үгүүлжэ дадхаахын тула багшанар нютаг хэлэнүүдые мэдэдэг байха ёһотой. Энээнһээ гадна, магнитофоноор бэшэжэ, һурагшадай ямараар хэлэдэгые шалгахада, тэрэшэлэн абяануудые рентгенээр буулгажа абаад, ондо ондоо хэлэнүүдэй абяануудтай сасуулан харуулхада, ехэ ойлгосотой һайн байдаг, —гэжэ И. Д. Бураев хөөрэбэ.

Һонирхолтойгоор үнгэрһэн энэ хөөрэлдөөндэ ород хэлэ, литература, мүн хари хэлэнүүдые заадаг багшанар Н. М. Ильина, Г. Д. Новикова, Р. Г. Бареева, Л. И. Комаревцева болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Эрдэмтэдтэй уулзаба

Агын округой түб—Ага нютагай музейдэ һаяхан хорёод гаран хүн суглараба. Тэдэнэй дунда Буряадай түүхэ, хэлэ һонирхогшод бии.

Музейн директор, мэдээжэ уран зохёолшо Жамьян Балданжабон БКНИИ-гэй нютаг хэлэ шудалдаг экспедициин хүтэлбэрилэгшэ, хэлэ бэшэгэй эрдэмтэ Цыбик Бобоевич Цыдендамбаевта үгэ үгэбэ.

Ц. Б. Цыдендамбаев хориин Буряадай түүхэ тухай, хэлэ бэшэг шэнжэлдэг экспедициин хүдэлмэри тухай сугларагшадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэһэн байна. Тиихэ зуураа хориин түүхэдэ хабаатай угай бэшэг, эсэгын түүхэ мэтэ зүйлнүүдые хадагалжа, сугдуулжа нютаг хэлэ шэнжэлгэдэ туһалжа байхыень сугларагшадта дурадхаба.

Элидхэлэй һүүлээр сугларагшад асуудалнуудые һураа. Жэшээнь, буряадуудай дунда гэгээрэл дэлгэрүүлгэдэ Петр Бадмаевай ямар үүргэтэй байһан тухай мүн Балжан хатан, Бабжа баатар тухай асуудалнууд табигдаа. Эдэ бүхы асуудалнуудтань элидхэлшэ тобшо тодоор харюусаа.

Ц. БУДАЕВ.

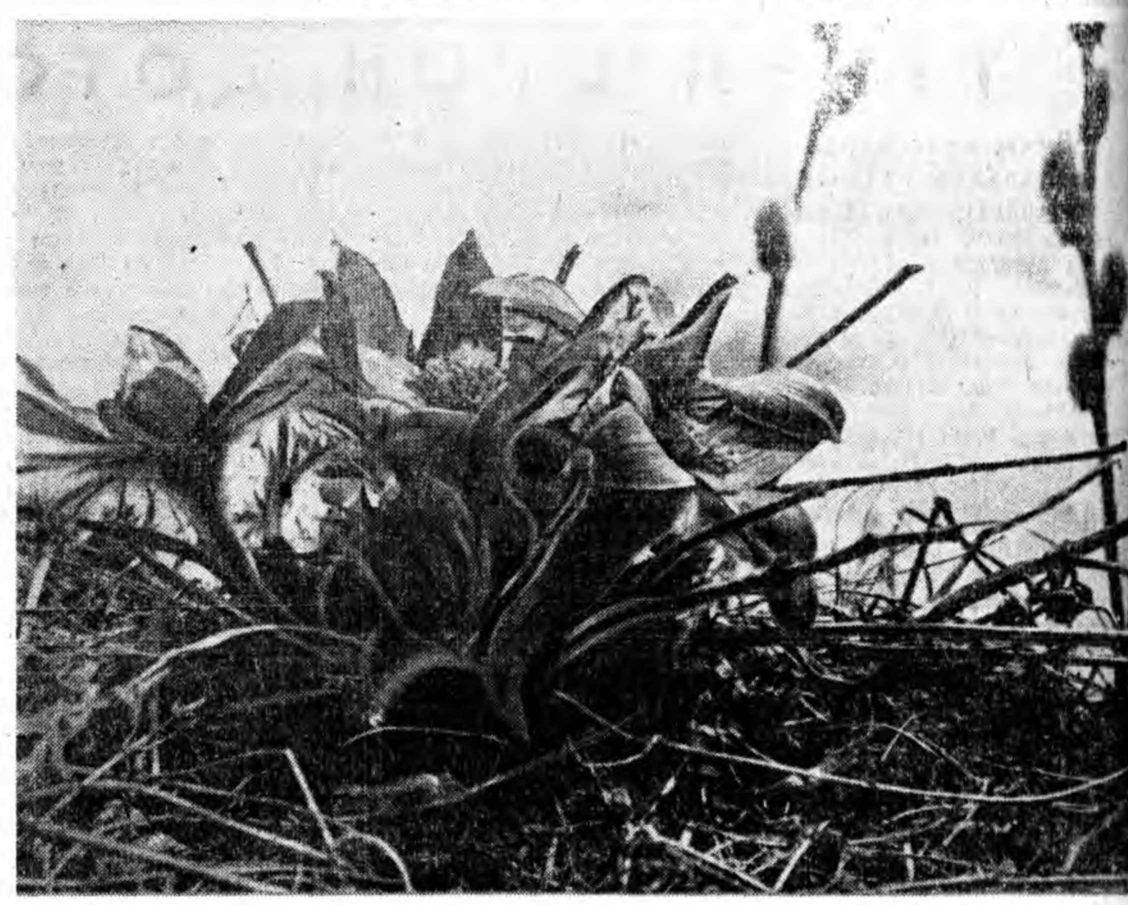

УРГЫН ХАҺА. Ю. МАЗУРИНАЙ фотоэтюд.

ТОБШОХОНООР...

⊙ Вулканай тэһэрхэдэ хаягдаһан шулуун добонууд Түнхэндэ олон. Хаягдаһан тэрэ шулуун барилгын тон шухала материал — туф болохо юм. Һүүлэй үедэ аймагай ажахынууд туф шулуугаар гэр, малай байра баридаг болоо. Мүнөө Туранай, Саянай совхозууд болон бусад ажахынууд тэрэ шулуу ехээр зөөжэ, барилгада хэрэглэнэ.

⊙ Шагдар Миронов Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой түрүү трактористнарай нэгэн. Тэрэ полевой хүдэлмэринүүдэй хажуугаар намартаа, үбэлдөө, хабартаа бусад ажалда ябажа, ехэ юумэ хэнэ. Тиихэдээ хэдэн зуугаад гектар сабшалан, тарялан дээрэ наг шэбхэ гаргаһан байха. Мүн барилгын материал зөөлсэнэ.

Б. БИРБАЕВ.

⊙ Могсохоной 8 жэлэй һургуулиин 5—6 классуудай һурагшад совхозойнгоо Могсохоной, Тураасгайн, Түхэригэй, Жэбхээһэнэй отаронуудай байрын шэбхэ малтажа, сабшалан дээрэ гаргаба. Воскресниггтэ хабаадалсаһан һурагшад олохон гектар сабшалан үтэгжүүлһэн байна.

Ш. ЦЫВАНОВ.

⊙ Агын округой «Россия» колхозой хонишод даашынгаа сабшалан, бэлшээриин газарай ургаса дээшэлүүлхын зорилгоор шулуу шохойһоонь сэбэрлээ, наг шэбхэ гаргаа. Жэшээнь, ахалагша хонишон Бальжинима Самбаевай бригада бэлшээриин 50 гектар газар сэбэрлэһэн, 25 гектар сабшалан үтэгжүүлһэн байна. Тэдэнэр 100 тонно шэбхэ сабшалан дээрэ гаргаба.

Д-Н. ДОРЖИЕВ.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бүрхэгшэг байха, зарим газарнуудта багахан бороо орохо. Баруун хойноһоо һулаханаар һалхилха. Республикын хойто нютагуудта 6—11, урда аймагуудта 11—16, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 2—4, үдэртөө 11—13 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

ТҮРҮҮШЫН ЗҮЛГЭ НОГООН

Апрелиин һүүлэй арбан ха[...] то республикымнай газар да[...] дээрэ бага зэргэ үүлэтэйшэг х[...] тэн уларил байба. Агаарай тем[...] ратурын дунда зэргын хэмж[...] республикын урда хахадта [...] градус дулаан, хойто хахадта [...] градус хүрэтэр хүйтэн болоо.

Арбан хоногой түрүүшын [...] хадта үлэмжэ хүйтэн уларил ба[...] гаа. Сүүдхын хүйтэнэй дунда зэ[...] гын хэмжээн 3—8 градус, [...] хүйтэн болоходоо 10—18 гра[...] хүрөө. Хоёрдохи хахадтань [...] лаарлжа эхилээ. Апрелиин 27-[...] эхилжэ, дунда зэргын хэмж[...] байн байн 0 градусһаа дээшэл[...] һарын дүүрэхэдэ 3—9 градус [...] рэтэр дулаан болоо. Эгээл дул[...] болоходоо 13—15 градус хүр[...] газарай хүрьһэн дээрэ 30—[...] градус хүрэтэр дулаан болоһон.

Энэл арбан хоногой турша [...] республикымнай ехэнхи нютагу[...] та 1—5 мм. хүрэтэр саһан [...] жо, удаан саг соо тала дайда [...] һан хүшалтатай байгаа. Зар[...] нютагуудта, жэшээнь, Хэжэнгэ[...] Нестереводэ, Эгэтэдэ, Бэшүүр[...] Хамнигадайда Кабанскда, Тарб[...] тайда 6—10 мм., Хяагтада 13 м[...] Хоридо 14 мм. хүрэтэр са[...] ороо.

Газарай хүрьһэн саһанай [...] һонһоо боложо хүрөөшье һаа, [...] бан хоногой хоёрдохи хаха[...] уларилай дулаархалаар газ[...] эхилээ. Хада уула, ой модон [...] гүүрхи саһан хайлажа, һайра[...] уһаар тала дайдые ундалуул[...] Газарай гэлэжэ, республикын [...] аймагуудта хабарай тарилга [...] хэ арга олгоо. Тэндэ эртын ор[...] һото ба бобово ургамалнууд [...] ран сэсэг тарилдажа эхилһэн ба[...] на. Арбан хоногой һүүл багта [...] түргөөр ногоон булгайжа, тала [...] ганудай сабшалан бэлшээрин[...] хүхөөжэ эхилбэ.

Сэлэнгэ мүрэнэй мүльһэн [...] нютагууд шадар апрелиин 19-[...] Улаан-Үдэ шадар апрелиин 24-[...] унаа. Зарим тээгээ мүльһэни[...] хахан байжа унаа. Улаан-Үдэ ш[...] дар мүльһэниинь дүүһан ма[...] нөгэндэ һалаа. Апрелиин һүүлш[...] арбан хоногой хүйтэн уларил С[...] лэнгэ мүрэнэй орой болотор мүл[...] һэтэй байһанһаа дулдыдана.

Майн 1—2-ой үдэрнүүдтэ ре[...] публикымнай ехэнхи газар да[...] дээрэ үзэгдөөгүй ехэ дулаан бо[...] жо, ажалшадые баясуулаа. Үд[...] төө дунда зэргээр 10—14 гра[...] дулаан болоһон байна. Эгээл е[...] дулаан болоходоо, үдэртөө 15—2[...] градуста хүрөө.

Ин. КОТОВ.

ГЭНТЭ ДОБТОЛГО ХЭБЭ

ПАРИЖ, майн 11. (ТАСС). Бонгсон шадар байрлаһан американ бригадын штабта Урда Вьетнамай патриодууд усэгалдэр үдэшэ гэнтэ добтолго хээ. Тэдэнэр арбан вертолёдые гэмтээгээ гээд Франс Пресс агентство мэдээсэнэ. Энэ бригада 1-дэхи аэромобильна дивизиин составта ородог. Бинднинь провинцида ябуулга хэдэг Урда Вьетнамай сүлөөрэлтын армиин подразделенидэ эсэргүү тэмсэлдэ бригада хабаадалсаһан байгаа.

Джексон һаналаа хананагүй

ВАШИНГТОН, майн 11. (ТАСС). Сагаан байшанда болон Пентагондо дүтын хүн гэжэ мэдээжэ болоһон сенатор-демократ Генри Джексон Урда Вьетнамдахи американ сэрэгүүдэй тооё хоёр дахин нэмээжэ, хахад миллион хүн хүрэтэр олон болгохо гэһэн эрилтэ тэрэ мүнөөдэр хээ. ДРВ-гэй Хайфон портые, нефтехранилищинууд болон электростанцинуудые бомбодохые тэрэ мүн лэ уряалаа.

ОАР барилга ехээр хэнэ

Советскэ Союзай болон Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын хоорондохи экономическа холбоо барисаан бэеэ даанхай дэбжэлтын замда ороһон гүрэнүүдтэй манай ороной байгуулдаг нягта харилсаа холбооной эли тодо гэршэ боложо үгэнэ.

Экономическа болон техническэ харилсаа холбоон тухай түрүүшын хэлсээнэй баталагдаһан 1958 онһоо эхилэн манай туһаламжаар ОАР-та 30 промышленна предприяти баригдаа. Тэдэнэй эгээн томонуудынь гэхэдэ, Асуанай үндэр хаалтын түрүүшын ээлжээн, жэлдээ 280 мянган тонно кокс гаргадаг коксохимическэ завод, сүүдхэлээ мянгаад тонно руда шанаржуулдаг аглофабрика, тус бүридөө жэлэй турша соо 1 миллион тонно нефть шанаржуулха нефть шанаржуулгын хоёр завод, хлопок ээрэдэг гурбан фабрика, электродууд, алюминиин кабель, химическэ препарат гаргадаг предприяти болон бусад болоно.

Асуанай энергетическэ барилгануудые бодхоолго ОАР-ай экономикодо тусгаар шухала удха шанартай. Египедэй мэргэжэлтэдэй тооложо үзэһэнэй ёһоор үндэр хаалта барилгын ашаар элдүүрилэгдэхэ шэнэ газарые хэрэглэһэнэй ашаар ороной хүдөө ажахын бүхы продукци 1959 онойхитой сасуулбал 40—50 процентээр нэмэхэ байна. Жэлдээ 10 миллиард киловатт-час электроэнерги гаргаха Асуанай ГЭС экономикые үргүүлан дэбжээхэ түтэлдэр өшэ үндэһэн болохо байна.

СССР-эй туһаламжаар ОАР-та энергетикэһээ гадна, промышленностиин тон шухала һалбаринууд — металлурги, машина бүтээлгэ, судна бүтээлгэ гэхэ мэтэ байгуулагдана. Шэнэ предприятинууд промышленностьда 90 процентыень эзэлдэг болоһон гүрэнэй секторые улам ехээр бэхижүүлхэ.

Хелуанда металлургическа ехэ барилга бодхогдожо байнхай. Тэрэнэй түрүүшын ээлжээн 1970 ондо ашаглалгада үгтэхэ юм. 1973 ондо бүхы барилгын түгэсхэгдөөд байхада, предприяти жэлдээ миллион хахад тонно булад хайлуулжа гаргаха байна. Энэ хадаа мүнөөнэйхидэ орходоо булад хайлуулжа абалгые таба дахин ехэ болгохо арга олгохо байна.

Александридахи судоверфь томо шэнэ барилгануудай тоодо оролсоно. Эндэ далайн танкернууд, буксирнууд, баржанууд болон бусад суднанууд бүтээгдэдэг болохо. Энэ верфиин баригдажа дүүргэгдээд байхада, ОАР-ай гадаадын худалдаа наймаан бүри ехэ ашаг үрэтэй болохо. Мүнөө республика далайгаар зөөгдэдэг ашаанай оройдоо зургаан процентые өөһэдынгөө суднануудаар шэрэдэг байха юм.

СССР-эй хабаадалгатайгаар баригдаһан предприятинуудта бүтээгдэдэг гү, али бүтээгдэдэг болохо далайн суднанууд, нимгэнээр хабтайлгагдаһан булад болон станогууд, радиоприёмнигууд, телевизорнууд, кокс, бусад олон түхэлэй продукци урда тээнь Египедтэ оройдоошье бүтээгдэдэггүй байгаа.

Манай хамтын барилганууд Египедэй национальна кадрнуудые бэлдэхэ һургуули боложо үгөө. Гансахан лэ Асуанда 13 мянган хүн элдэб мэргэжэлдэ һургагдаһан байха юм. Орон дотор 25 һуралсалай центр байгуулагдажа, элдэб мэргэжэлэй 13 мянган шадабаритай хүдэлмэришэдые бэлдхэжэ гаргаад байна. Үшөө хорин һуралсалай центр байгуулагдажа байнхай.

Республикын байгаалиин баялигые —нефть, нүүрһэ, туулга-сайрай руда, нефелин, фосфорит болон бусад ашагта малтамалнуудые бэдэрэн олохо талаар СССР үргэн ехэ туһаламжа үзүүлдэг.

Фабрика, заводуудые барилгада, томо проектнуудые бэелүүлгэдэ СССР-эй хабаадалга социально-экономическа шэнэдхэлгэнүүдые хэхэдэнь, революционно зорилгонуудые шиидхэхэдэнь ОАР-та ехэ дэмжэлгэ боложо үгэнэ.

Советскэ Союз—дайшалан абаһан бэеэ даанхай байдалаа бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ, шэнэ байдал зохёон байгуулжа байһан египет арадай үнэн сэхэ найдамтай ханинь болоно.

Ю. БЕРСЕНЕВ,
ТАСС-ай корр.

Москва, майн 10.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1966 оной майн 13.

Израиль Иордани хоёрой хилэ дээрэ тулалдаан болобо

НЬЮ-ЙОРК, майн 11. (ТАСС). Хеврон (Иерусалимһаа урагшаа) шадар Израилиин болон Иорданиин сэрэгүүдэй хоорондо хоёр үлүүтэй часай турша соо майн 10-най үдэшэ тон шанга байлдаан болоо гэжэ Иорданиин сэрэгэй командованиин түлөөлэгшэ мэдүүлээ гээд Ассошиэйтед Пресс агентство мэдээсэнэ.

Израиль тээһээ Иорданиин газар руу пулемёдууд болон артиллерийскэ буунуудаар буудажа ороһон байгаа гээд мэдүүлгэ соо заагдана. ООН-ой ажаглагшадай хамааралсажа ороходо буудалдаанай зогсоогдоһон тухай соносхогдоо, гэбэшье энэнэй һүүлээр Израилиин сэрэгүүд Иорданиин газарые үшөө дахин буудаһан байха юм.

ПАРИЖ, майн 11. (ТАСС). Хеврон шадар майн 10-да буудалдаанай болоходо. Израилиин хоёр солдат алуулаа. 3 солдат шархатаа, гээд Франс Пресс агентство мэдээсэнэ.

Хилэ шадарай харгы дээрэ хүдэлжэ байһан Израилиин сэрэгэй подразделени руу иорданиинхидай буудахадань тулалдаан эхилһэн байгаа гээд Израилиин сэрэгэй түлөөлэгшэ мэдүүлһэн байна.

Израиль Иордани хоёрой хоорондохи хилэ дээрэ энэнэй урда тээ хэдэ хэдэн тулалдаан болоһон байгаа. Мүнөөнэй тулалдаанһаа уламжалан хилэ дээрэхи байдал улам шахаруу болоо гээд агентство мэдээсэнэ.

ГДР-эй ПРАВИТЕЛЬСТВЫН БУРУУШААЛГА

БЕРЛИН, майн 11. (ТАСС). Баруун Германиин хуулинуудые ГДР-тэ, тэрэнэй эрхэтэдтэ дэлгэрүүлхэ эрилтэ ФРГ-гэй правительствын хаһые эрид шангаар буруушааһан мэдүүлгые тэрээндэ Германиин Демократическа Республикын правительство эльгээгээ.

Мэдүүлгэ соо иигэжэ заагдана. Немец нациин тон шухала асуудалнуудаар социал-демократическа партитай һанамжануудаа мэдэлсэхэ тухай Германиин Нэгэдэмэл социалис партиин дурадхал оруулһантай дашарамдуулан эдэ эрилтэнүүд дахяад табигдаһан байна.

Германиин Демократическа Республикын эрхэтэд Баруун Германи ошоод байгаа һаа, өөрынгөө гүрэнэй газар дээрэ эб найрамдалай, национальна үгээ ойлголсолгын, өөрынгөө ороние бэхижүүлэн хамгаалгын аша туһада ябуулга хэһэнэйнгээ түлөө уголовно харюусалгада хабаадуулагдаха гээд ФРГ-гэй правительство элитээр мэдүүлээ гэжэ документ соо хэлэгдэнэ.

Иимэ эрилтэнүүд уласхоорондын ёһо туримда харша һанал бодолдо үндэһэлнэ. Тэрэнэй һанамжын ёһоор урдын немецкэ рейх 1937 оной декабриин 31-нэй үеын хилэ соо оршожо байһан зангаараа, тиихэдэ тэрэниие үт залгамжалагшань гансахан лэ ФРГ-гэй болохо болоно.

Баруун Германиин хуулинуудые бусад гүрэнүүдтэ зоргооро дэлгэрүүлэн хамаадуулха һэдэлгэ хэхэдээ, дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүнгүүдые, тэрэ тоодо Европодохи хилэнүүдые хүбилгаха эзэрхэг түримхэй һанаашалга гаргадаг байһанаа ФРГ-гэй правительство эли тодоор харуулна гээд мэдүүлгэ соо заагдаһан байна.

Боннско правительствын иимэ хараа бодол Германиин гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа заһаруулха замда шэнэ һаад хаалта болоно, шахардуу шанга байдал һуларуулха, үгэсэ ойлголсохо политикада эсэргүүгээр шэглүүлэгдэһэн харша ааша имагтал болоно гэжэ тоологдохо байна гээд мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнхэй.

Германиин хоёр гүрэн бии, бүрин эрхэтэ Германиин Демократическа Республика оронойнгоо газар дээрэ хүсэтэй байдаг өөрын хуулинуудтай гэжэ ФРГ-гэй правительствын ойлгохо, тобшололнуудые хэхэ сагынь тулажа ерээ.

ЭЭЛЖЭЭТЭ ЗУБШЭЛНҮҮД

ВАШИНГТОН, майн 11. ТАСС-ай корреспондент В. Петрусенко иигэжэ дамжуулна: США-һаа Урда Вьетнамда байдаг элшэн сайд Лоджые президент Джонсон Сагаан байшанда мүнөөдэр урижа, тэрээнтэй уулзаа. Һүүлээрнь аюулгүйе сахиха национальна советэй заседани дээрэ Вьетнамдахи дайн байлдаанай ябаса тухай Лодж элидхэл хээ.

Америкын правительствын ударидагшадтай Лоджын хэһэн «зүбшэлые» президент Джонсон «премьер» Ки хоёрой февральда Гонолулуда зүблөө хэһэнэй һүүлээр Вьетнамдахи политикые «эгээн лэ ехээр шэнжэлһэн» ябадал болоно гээд Вашингтоной шэнжэлэгшэд тоолоно.

Гонолулудахи зүблөөнэй һүүлээр американ хүтэлбэрилэгшэд «найдамтай», Урда Вьетнамай патриодуудые илаха байһандаа этигэһэн үгэнүүдые хэлэдэг байгаа һаа, мүнөө үедэ Урда Вьетнамдахи байдал тушаа абяа анир гарахаяа болинхой.

Зүбшэл хэхэеэ США-да мүнөө ерэлгэнь урдынхинуудта орходоо ямар илгаатайб гэхэдэ, Лодж неделиин турша соо эндэ байхадаа нөгэшье интервью үгөөгүй, микрофоной үмэнэ нэгэшье удаа үгэ хэлөөгүй.

Вьетнамда саашадаа юун болохо байһан тушаа США-гай зонхилхы этэгээдүүдэй этигэн найдахаяа болиһыень энэ ушар юунһээшье үлүүгээр харуулжа үгэнэ. Урда Вьетнамдахи американ корпусой тоо 255 мянган солдадһаа бүридэдэг болонхой. гэбэшье, тэрэ ямар нэгэн амжалта түйлажа шаданагүй, Сайгондо мүн лэ бэрхэтэй байдал тохёолдонхой. Экэ халаа этигэн найдахагүй, сошордон мэгдэхэ ябадалай шалтагаан болоно гээд хэблэл бэшэнэ.

Вашингтондо Лоджын хэһэн «зүбшэлнүүдэй» удхань тон нюуса байһаар. Гэхэ зуура, Урда Вьетнамда «яаралтайгаар һунгалта хэлгые» тэрэ буруушаана гэжэ мэдээжэ болоһон байна. Лодж «премьер» Кидэ ехэ нүлөөтэй. Тиимэһээ, һунгалтые хойшолуулха, үшөө нэгэ жэлэй турша соо засагые барижа байха гэжэ Ки гэгшын шиидэһэниинь ойлгосотой гээд телевизионно шэнжэлэгшэдэй нөгэн мүнөөдэр ажаглалта хэһэн байха юм.

Аюулгүйе сахиха национальна соведэй заседаниин һүүлээр президент Джонсон ТАСС-ай корреспондентдэ иигэжэ мэдүүлээ. Совет элшэн сайд Лоджын элидхэлые шагнаа. Урда Вьетнамдахи политическэ болон экономическа байдалда тэрэ шэнжэлэл соогоо ехэ анхарал хандуулһан байна.

Элшэн сайд «бэшэгээр хэгдэһэн мэдээсэлнүүд соо дурдахын аргагүй һонинуудые дуулгаһан байна». Джонсоной хэлэһэнэй ёһоор Вьетнамдахи сэрэгэй байдал тухай штабуудай начальнигуудай түрүүлэгшэ генерал Эрл Уилерэй элидхэлые аюулгүйе сахиха национальна совет мүн лэ шагнаһан байна.

Вьетнамдахи дайн байлдаантай холбоотой бүхы асуудалнуудые энэ неделиин турша соо зүбшэн хэлсэхын тулада аюулгүйе сахиха национальна совет түс түс булэгүүд боложо таһалха гээд президент мэдээсэ.

Колумбиин нииислэл Боготын үйлсэнүүдэй нэгэндэхи «Рафало» гэжэ грампластинкануудай магазинай дэргэдэ үглөөгүүр эртэ 15-һаа 20 хүрэтэр наһатай мянга гаран басагад сугларaад байна. Һарын 450 песо (25 шахуу түхэриг) салинтай дүрбэн наймаалагша магазинда хэрэгтэй гэһэн соносхолые хараад, тэдэнэр хүдэлмэридэ орохо гэжэ сугларан ерэһэн байна бшуу. Энэ тон багахан салин гэбэшье, Колумбида иимэшье хүдэлмэри олохо гээшэ угаа шухаг ушар болоно бшуу. Юуб гэхэдэ, ороной ажал хэжэ шадаха хүнүүдэй 10 процентнь—хахад миллион үлүүтэй хүн ажал хүдэлмэригүй байдаг. Зураг дээрэ: «Рафало» магазинай дэргэдэ басагадууд сугларaад байна.

АПН-эй фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Партимнай уряална» гэһэн түрүү бэшэг. Залуу һунгагшадта ВЛКСМ-эй ЦК-гай хандалга.

Хоёрдохи хуудаһанда: КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. Модогоевой статья. Мэргэжэлтын зүбшэл. Лесопромхозуудта модо бэлэдхэжэ байһан тухай материал.

Гурбадахи хуудаһанда: Д. Алексеевэй статья. Бэшэгүүд. Хилын саанаһаа мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Г. Бодогоевой фельетон болон бэшэшье материалнууд.

Редактор **Ц. О. ОЧИРОВ.**

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов — 24-74

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-01642. Зак. № 471.